ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކޮށް ދެނެގަތުމުގައި، އޯޑިއަންސަށް ކިހާ މިންވަރަކަށް ހެއްޔެވެ؟ އަދި އޯޑިއަންސަށް ފީއްވެގެން ހެއްޔެވެ؟

ލިޔުނީ

މަރްޔަމް ސަޢީދާ

ބެޗެލަރސް އިން ދިވެހި ލެންގުއޭޖް ކޯހުގައި ފުރިހަމަކުރަންޖެހޭ ބައެއްގެ ގޮތުގައި ހުށަހެޅި މަސައްކަތެއް

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ނެޝަނަލް ޔުނިވަރސިޓީ

ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސް

މާލެ، ދިވެހިރާއްޖެ

ނޮވެމްބަރ 2012

އިޤްރާރު

މި ޑިސަރޓޭޝަނުގައި ހިމަނާފައިވާ އަޅުގަނޑުގެ އަމިއްލަ މަސައްކަތެވެ. މި މަސައްކަތުގެ ނުވަތަ މަސައްކަތުގެ ބައެއް ވިޔަސް އެހެން ޑިގްރީއަކަށް ނުވަތަ ޑިޕްލޮމާއަކަށް ނުވަތަ އެހެން ފަރާތަކަށް އެއްވެސް ސިފައެއްގައި ހުށަހަޅާފައެއް ނުވާނެއެވެ. މި ޑިސަރޓޭޝަނުގައި އެއްވެސް ފަރާތެއްގެ މަސައްކަތެއް ހިމަނާފައި ވާނަމަ އެ ފަރާތަކުން ރިފަރެންސްކޮށްފައި ވާނެއެވެ.

މަތީގައި ބަޔާންކުރި ކަންކަމަކީ ތެދު ހަގީގަތް ކަމަށް އަޅުގަނޑު އިޤްރާރުވަމެވެ.

މަރްޔަމް ސަޢީދާ

(000023516)

ނޮވެމްބަރ 2012

ޝުކުރު

މި ދިރާސާ، ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ ހިތް ބާރު ދެއްވީ މާތް الله ސުބްޙާނަހޫ ވަތަޢާލާ އަށް ޙަމްދާއި ޝުކުރު ކުރަމެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީ ކޯހުގެ އެންމެ ފަހު ސެމިސްޓަރުގެ އެއް މާއްދާކަމުގައިވާ "އެކްޝަން ރިސާރޗް މަޝްރޫޢު (DHI307)" ފުރިހަމަކުރުމުގެ ގޮތުން ހެދި މި ދިރާސާ ނިމުމަކީ މި ވަނީ، ހަރުދަނާ ވަރަށް ގިނަ ފަރާތްތަކެއްގެ އެހީއާއި އެއްބާރުލުމާ އެކުގައިކަން ފާހަގަކުރަނީ ޝުކުރުވެރިކަމާއި އުފާވެރިކަމާއެކުއެވެ.

ވަރަށް އަވަދިނެތި މަސައްކަތް ކުރައްވަމުންވެސް، މި ދިރާސާގެ މަސައްކަތުގައި ފަންނީ ގޮތުން އެހީތެރިވެދެއްވި، އެދުވަސްވަރުގެ ސުޕަވައިޒަރ ޑރ. ހުސައިން ރަޝީދު ހަސަނަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާއެކު ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ. މި ދިރާސާއަށް މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް ކުރި ސަރވޭގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކާއި، އިންޓަރވިއު ދެއްވި ފަރާތްތަކަށް އިޚްލާޞްތެރި ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ.

މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގައި، އެދުވަސްވަރުގެ ޕްރޮގްރާމް ކޯޑިނޭޓަރ އަލްއުސްތާޛާ އާމިނަތު ޝާހިދާ ފުރުޞަތުދެއްވި އެހީތެރިވެދެއްވި މި ދިރާސާ ފުރިހަމަކުރުމުގައި ނުހަނު ވަރަށް ބޮޑު ބާރުލުމާއިން އުފާވެރިކަމާ ފާހަގަކުރަމެވެ. މިގޮތުން، އެދުވަސްވަރު ބޭނުންވެއްޖެ ކޮންމެ ހިނދެއްގައި، ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ފޯރުކޮށްދެއްވައި، އެދުވަސްވަރު އެހީތެރިވެދެއްވި އުފާވެރިކަމާ ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާއި ކޮށްދެއްވި ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މި ދިރާސާ ޗެކްކޮށްދެއްވި އަލްއުސްތާޛާ [illegible] މުޙައްމަދު ޝާކިރު ހަލީމަން ވަރަށް އިޚްލާޞްތެރިކަމާއި ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ.

މި ދިރާސާ ފުރިހަމަކުރުމުގައި [illegible] ހުރި އާއިލާގެ ފަރާތުން ލިބުނު އެއްބާރުލުން ޝުކުރުވެރިކަމާއެކު ފާހަގަކުރަމެވެ. މިގޮތުން، [illegible] ހުރި އާއިލާގެ ... ފަރާތްތަކަށް، އެކުލަވާލެވުނު ... ޝުކުރު ދަންނަވަމެވެ.

މި ދިރާސާ ފުރިހަމަ ކުރުމުގައި އަޅުގަނޑުގެ ޢާއިލާގެ ފަރާތުން ވަރަށް ބޮޑު އެހީތެރިކަމެއް ލިބުނެވެ. ހާއްސަކޮށް އަޅުގަނޑުގެ ބޮޑުވެރި މަންމަގެ ފަރާތުން ލިބުނު އެހީތެރިކަމަކީ، މި ދިރާސާ ފުރިހަމަކުރުމަށް ލިބުނު އެންމެ ބޮޑު ހިތްވަރެވެ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުގެ ބޮޑުވެރި މަންމައަށް ލޯތްބާއެކު ވަރަށް ހާއްސަ ޝުކުރެއް އަދާކުރުމާއެކު، ޢާއިލާގެ ބޮޑުވެރި މެންބަރުންނަށްވެސް ޝުކުރު އަދާކުރަމެވެ.

މި ދިރާސާ ފުރިހަމަ ކުރުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރު، އެންމެ ބޮޑު އެހީތެރިކަމާއި އެއްބާރުލުމެއް ލިބިފައިވަނީ، އަޅުގަނޑުގެ ގާތް އެކުވެރިންކަން އުފާވެރިކަމާއެކު ފާހަގަކުރަމެވެ. އެހެންކަމުން، އަޅުގަނޑުގެ ކުލާސްގެ (ބީ.އޭ 2010 ގެ) އެންމެހާ އެކުވެރިންނަށް ލޯތްބާއެކު ޝުކުރުދަންނަވަމެވެ.

މި ދިރާސާ ފެށިއްސުރެ ނިމެންދެން، އެންމެ ގާތުން، އަޅުގަނޑަށް ކަންކަން ފަހިކޮށްދެއްވި، ހިތްވަރުދެއްވި އަޅުގަނޑުގެ ބޮޑުވެރި ފިރިމީހާ، އަލީ ސިރާޖަށް ހިތުގެ ފުންމިނުން ޝުކުރު އަދާކުރަމެވެ.

ފަންފަރުން ޝުކުރިއްޔާ

ފިހުރިސްތު

ޝުކުރު II

ފިހުރިސްތު IV

ލިސްޓް އޮފް ފިގަރސް VII

ލިސްޓް އޮފް ޓޭބަލްސް VII

ޚުލާޞާ IX

ބާބު 1 (ތަޢާރަފުގެ ބައި) 1

1.1 ދިރާސާކުރެވޭ މައުޟޫޢުގެ ތަޢާރަފު 1

1.2 ދިރާސާ ސުވާލު 2

1.3 ދިރާސާގެ ބޭނުން 2

1.4 ދިރާސާއިން ހާސިލުކުރަން ބޭނުންވާ ލަނޑުދަނޑިތައް 2

1.5 ލިމިޓޭޝަން އޮފް ދަ ސްޓަޑީ 3

1.6 ޑެފިނިޝަން އޮފް ޓާރމްސް 3

ބާބު 2 (ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއު) 4

2.1 ކަން 4

2.2 ކަންކުރާ 5

2.3 ރައްދުވާކަން 5

2.3.1 ރައްދުވާކަމުގެ އަލާމާތްތައް 8

2.4 ރައްދުނުވާކަން 9

2.4.1 ރައްދުނުވާކަމުގެ އަލާމާތްތައް 10

ބާބު 3 (ރިސަރޗް މެތަޑޮލޮޖީ) 11

3.1 ރިސަރޗް ޑިޒައިން 11

3.2 ސާމްޕަލްގެ ބަޔާން 12

3.3 ބޭނުން ކުރެވިފައިވާ އިންސްޓްރޫމަންޓްގެ ބަޔާން 12

3.4 ދިރާސާކުރުމުގެ ބަޔާން 13

3.5 ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީއާއި ރިލައިބިލިޓީގެ ބަޔާން 13

3.6 އެނަލިސިސް 14

3.7 އޮބްޖެކްޓިވިޓީ އޮފް ދަ ސްޓަޑީ 15

ބާބު 4 (ހޯދުންތައް) 17

4.1 ފޯމުތަކުން ހޯދުނު ހޯދުންތައް: 17

4.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފަރަގުކޮށްފައިވާ ގޮތް: 17

4.1.2 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު: 19

4.1.3 ޓީޗަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފަރަގުކޮށްފައިވާ ގޮތް: 20

4.1.4 ޓީޗަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު: 21

4.1.5 ދަރިވަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފަރަގުކޮށްފައިވާ ގޮތް: 22

4.1.6 ދަރިވަރުންނަށް 'ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން' އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު: 24

4.2 އިންޓަވިއުތަކުން ހޯދުނު ހޯދުންތައް: 25

4.2.1 އިންޓަވިއުގައި ދެވުން ޖުމުލަތަކުން، އިންޓަވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު: 25

4.2.2 ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން، އޮބެން ދުދޭވާ ސަބަބުތަކަށްކަމާއި ބައިވެރިން ބުނާ ސަބަބުތައް:..34

ބާބު 5 (ޑިސްކަޝަން)...36

5.1 ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް، ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން އޮންލައިންކުލާހުގެ މިންވަރު:......................36

5.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޓީޗަރުންނަށް، ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން އޮންލައިންކުލާހުގެ މިންވަރު:...39

5.1.2 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންނަށް، ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން އޮންލައިންކުލާހުގެ މިންވަރު:.42

5.2 އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންނަށް، ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން އޮންލައިންކުލާހުގެ މިންވަރު:.................44

5.3 ޖައްދުވާކަމާއި ޖައްދުންވާކަން އޮންލައިން ސަބަބުތައް:...48

5.3.1 ފާއިދާގެ މައްސަލަ:...48

5.3.2 ޓީޗަރުންގެ މައްސަލަ:..49

ބާބު 6 (ނިންމުން)...51

6.1 ނިންމުމުގެ ޚުލާޞާ...51

6.2 ރެކޮމެންޑޭޝަން...53

7. ރިފަރެންސް ލިސްޓް...54

ޖަދުވަލުތައް...56

ޖަދުވަލު 1: ކްލޯޒްޑް އެންޑެޑް ސުވާލު ކަރުދާސް...57

ޖަދުވަލު 2: އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު އޯޕަން އެންޑެޑް ސުވާލުތައް.......................................65

ލިސްޓު އޮފް ފިގަރސް

ފިގަރ 4.1.2 ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު............. 19

ފިގަރ 4.1.4 ޖިންސުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު.......................... 22

ފިގަރ 4.1.6 ދަރިވަރުންނަށް 'ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން' އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:........................ 24

ފިގަރ 4.2.1 (ހ) އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް، "ހަސަން ފޮނުވަރައިފި" މި ޖުމްލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:.. 27

ފިގަރ 4.2.1 (ށ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމްލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:... 29

ފިގަރ 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ހަސަން ބަނދުކޮށްލީ ކަނޑައިފި" މި ޖުމްލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:... 31

ފިގަރ 4.2.1 (ރ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ގަހުގައި ހުރި އަނބުތައް ދޮންވެއްޖެ" މި ޖުމްލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:.. 33

ފިގަރ 4.1.2 (ބ) އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކަށް ޖުމްލަތަކުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު (އިންސައްތައިން):.. 34

ލިސްޓު އޮފް ޓޭބަލްސް

ޓޭބަލް 4.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތައް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތް.......... 17

ޓޭބަލް 4.1.3 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޖިންސުގެ ޢަދަދުތައް... 20

ޓޭބަލް 4.1.5 ދަރިވަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތް:................................ 22

ތާވަލު 4.2.1 (ހ) "ހަސަން ފުންމަރައިދީ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު::........ 25

ތާވަލު 4.2.1 (ށ) "އިބްރާހިމް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:......... 27

ތާވަލު 4.2.1 (ނ) "ހަސަން ބަނޑުބޮޑު ކަނބަލީ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:.. 30

ތާވަލު 4.2.1 (ރ) "ގަހުގައި ހުރި އަނބުތައް ދޮންވެއްޖެ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:.. 32

ތާވަލު 4.2.1 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޯޑިއަންސް ސަބަބުތަކާކަމަށް އިންޓަރވިއުއިން ހޯދުނު ސަބަބުތައް:.. 35

ޚުލާޞާ

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާޢިދުގައިވާ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ކުދިންނަށާއި ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންނަށް އޮޅުންއަރާކަން ފަރަގުކުރެވިފައި ވާތީ، ކިހާ މިންވަރަކަށް އޮޅުންއަރާގޮތާއި، އޮޅުންއަރަނީ ކީއްވެތޯ ބެލުމުގެ ގޮތުން ކުރެވުނު ދިރާސާއެކެވެ. މި ދިރާސާގެ މަޤްޞަދަކީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާ މިންވަރާއި، ސަބަބު ހޯދުމެވެ. މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ މައިގަނޑު 6 ބާބުގެ މައްޗަށް ބަހާލައިގެންނެވެ. މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށް، މި ދިރާސާކުރުމުގައި "މިކްސްޑް މެތަޑް" ޕެރަޑައިމްގެ ދަށުންނެވެ.

މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔައިރު، މި މައުޟޫޢަށް ހާއްޞަވާ ދިރާސާތައް ނުލިބުމުގެ ސަބަބުން، މި ދިރާސާގެ ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއުގައި ކުރުކޮށްގައި ދިރާސާކުރެވުނު ބަލާލެވުނެވެ. ކަންމިހެން ހުރުމާއެކުވެސް، ދިރާސާއަށް އެއްކުރެވުނު ޑޭޓާތަކުގެ އަލީގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާ މިންވަރާއި ސަބަބު ހޯދުނެވެ.

މި ދިރާސާއިން ހޯދުން ހޯދުންތަކުން އެނގުނު ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކޮށް ދެނެގަތުމުގައި، ދަރިވަރުންނަށާއި ޓީޗަރުންނަށް އޮޅުންއަރައެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މި ދިރާސާއިން އެނގުނު ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރަނީ މައިގަނޑު ދެ ސަބަބަކާ ގުޅިގެންނެވެ. އެއީ ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާޢިދު ސަބަބުތަކާއި، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންގެ ސަބަބުތަކެވެ.

ބާބު 1 (ތަޢާރަފުގެ ބައި)

1.1 ދިރާސާކުރެވޭ މައުޟޫޢުގެ ތަޢާރަފު

ދުނިޔޭގެ އެހެނިހެން ބަސްބަހަކާ އެއްފަދައިން ދިވެހިބަހުގައިވެސް، ވާހަކަދައްކާމީހާއި ދިމާކުރާމީހާއި ބޭނުންކުރަމުން ޚާއްޞަ ގަވާއިދުތަކެއް ވަނީ އެކަށައަޅާފައެވެ. ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި، ދިވެހިބަސް އެކުލެވިގެންވާ މައިގަނޑު ބައިތަކާއި، ދިވެހިބަހުގައި ބޭނުންކުރާ ލަފުޒުގެ ނިސްބަތްތަކުގެ އިބާރާތް ގަވާއިދާއި މިގޮތް ތަފާތު ގަވާއިދުވެސް ހުރެވެ. ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމަކީވެސް ދިވެހިބަހުގެ އެކަށައަޅާފައިވާ ގަވާއިދުގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ބައެކެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގެ ބައިތަކަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސްކޫލުތަކާއި ކޮލެޖުތަކުގެ ދަރިވަރުންނަށް 'ދިވެހި މާއްދާ' ކިޔަވައިދިނުމުގައި ކިޔަވައިދޭ ބައިތަކެކެވެ. ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގެ ބައިތައް އުނގެނުމުގައި ދަރިވަރުންނަށް ތަފާތު ގޮންޖެހުންތަކާ ކުރިމަތިވާން ޖެހެއެވެ. ބައެއްފަހަރު، ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގައި، އެބައިތަކުގެ ތަޢާރަފުތަކެއް ދީފައި ހުންނަ ގޮތުންނާއި، އެތަޢާރަފުތަކާއި ގުޅޭގޮތުން މިސާލުތަކެއް ގެނެސްދީފައި ހުންނަ ގޮތުންވެސް ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުންއަރާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ބައެއްފަހަރު ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ މުދައްރިސުން ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުންފިލުވައިދީ ގޮތުންވެސް ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުންއަރާކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ. ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ދަރިވަރުންގެ އިތުރުން، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ މުދައްރިސުންނަށްވެސް ގަވާއިދުގެ ބައިތައް ކިޔަވައިދިނުމުގައި ދަތިތަކާ ކުރިމަތިވާންޖެހޭކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމަކީވެސް، ކިޔަވާކުދިންނަށާއި ކިޔަވައިދެއްވާ މުދައްރިސުންނަށް އޮޅުން އަރާ ބައެއްކަން ވަނީ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިގޮތުން ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގެ ބައެއް ފާހަގަކޮށް ދެނެގަތުމުގައި ދަރިވަރުންނަށް އުނދަގޫތަކާއި ކުރިމަތިވާންޖެހުމަކީ، ދިވެހިބަސްކިޔަވާ ދަރިވަރުންގެ ލެވެލުގައި ދިވެހިބަހާމެދު އޮޅުން ޝައުޤުވެރިކަން ކުޑަވެދާނެކަމުގައި ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއިމެދު ދިވެހިރައްޔިތުން ޝައުޤުވެރިކަން ކުޑަވާ ސަބަބުތަކުގެތެރޭގައިވާކަން

ކަންތައްތައް ފަހުރުވެރިޔާ ދިވެހިބަސް ދުވަހުޖެހިވަރުގަބޫލު މުހިއްމުކަމެއްކަމުގައި ދެކެވޭ. މިހާރު، ފާހަގަކުރާ
ބައިވެރި ހިސާބުރަކަން އޮޑިއަންސްތަކާ ދެކެވޭ، އޮޑިއަންސް ހިއްސާ ދެކެވަޑައި މުހިއްމު ކަމެކެވެ.

ބަހުސްކުރުމަށް ކަންތައްތަކަށް ރިޢާޔަތްކުރާ މި ދިރާސާގައި ބަލައިލާނީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ހިމެ
މިންވަރުކަން އޮޑިއަންސްގެ އަޅާ އޮޑިއަންސް ހިއްސާ ކޮބައިކަމެވެ. މިދިރާސާގެ ސަބަބުން ދިވެހިބަސް ހިތަވައިދާ
ފަރާތްތަކަށް، ދިވެހިބަހުގެ ފަތުރާދީފައިވާ ސަފުހާތަކާ، ދިވެހިބަހުގެ ފަތުރައިދީ ހިތަވައިދީންނާއި ކަނޑައަޅާ ބޮޑު
ސަފުހާކަމުގައި، ދިވެހިބަހުގެ ފަތުރަދިވަދަތް މަޢުލޫމާތު ހޯދާ ދެކެވެމުން ކަންތައްތަށް ވަރުގެ އުޅެނެކަން ވެގެން
ދާންކަމަށް ފާހަގަކުރެވިއްޖެ.

1.2 ދިރާސާ ސުވާލު

ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި، އޮޑިއަންސް ހިއާ މިންވަރަކަން ކޮބައިތޯ؟ އަދި
އޮޑިއަންސް ހިއްސާވެގެން ކޮބައިތޯ؟

1.3 ދިރާސާގެ ބޭނުން

މި ދިރާސާގެ އެއް ބޭނުމަކީ، ދިވެހިބަސް ހިތަވާ ދަރިވަރުންނަށާއި، ދިވެހިބަސް ހިތަވައިދީ ފަރާތްތަކަން
ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި ހިއާވަރުކަން އޮޑިއަންސްގެ ހުރުމެވެ. ހަމަމިއާއެކު،
ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޑިއަންސް ހިއްސާވާނެ ހުރުމަކީ މި ދިރާސާގެ ބޭނުމެކެވެ. މިދިރާސާގެ ސަބަބުން
ދިވެހިބަހުގެ ފަތުރާދީ ހިތަވާ އަދި ހިތަވައިދީ ފަރާތްތަކަން ކުޅަނދަވެގެން ފުރުން ލިބޭނެ މިދިރާސާގެ ބޭނުމެކެވެ.
ހަމަމިއާއެކު މިދިރާސާގެ ސަބަބުން، ދިވެހިބަސް، ހުރިހާކަން ދިވެހިބަހުގެ ފަތުރާދީ ފާހަގަކުރިއާއެކުގައި ދިރާސާކުރާ
ފަރާތްތަކަން، އިތުރު ހިތުވުތަކަށް ލިބޭ، އިތުރު ދިރާސާތައް ކުރުމަށް މަގުފަހިވުމަކީ މިދިރާސާގެ އެހެން މުހިއްމު
ބޭނުމެވެ.

1.4 ދިރާސާއިން ޙާޞިލުކުރަން ބޭނުންވާ ލަނޑުދަނޑިތައް

މި ދިރާސާގެ މައިގަނޑު މަޤްޞަދަކީ، ދިވެހިބަހުގެ އުސޫލުތަކާއިއެކީ ފަތުރައިދީގައިވާ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމާ
ގުޅޭގޮތުން އިތުރު މަޢުލޫމާތުތައް ލިބިގެން ދިއުމެވެ. ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމާއި ބެހޭގޮތުން، ދިވެހިބަހުގެ

ޤާއިދު ޤަވާޢިދުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ކަންތައްތަކުގެ އިތުރުން، މިކަމުގައި އިތުރަށް ވިސްނުމަށް ނުވަތަ ފުޅާދާއިރާއެއްގައި، ދިރާސާ ނަޒަރުކުރުން، ވިސްނުމުގެ މަގު ތަނަވަސްކޮށްދިނުމަކީވެސް މިދިރާސާގެ އެއް މަޤްޞަދެވެ. ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، ދިވެހިބަސް އުނގެނޭ އަދި ދިވެހިބަސް އުނގަންނައިދޭ ފަރާތްތަކަށް އޮޅުނީ ކަމާ މިންވަރަކަށްތޯ ހޯދައިބެލުމަކީ މިދިރާސާގެ މަޤްޞަދެކެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ކީއްވެގެންތޯ ހޯދައިބެލުމަކީވެސް މިދިރާސާގެ މަޤްޞަދެކެވެ.

1.5 ސްކޯޕް އޮފް ދަ ސްޓަޑީ

މިދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމާ ބެހޭގޮތުން ހެދޭ ދިރާސާއެކެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ހަދި ހަދުމުން، މިހާތަނަށް ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުގެ ދާއިރާއާ ކުރެވިފައިވާ ދިރާސާތައް ވަރަށް މަދުވާއިރު، މި ދިރާސާގެ ތިޔަރީތަކާ ރިވިއުކޮށް ބޭނުންކުރެވިގެން، މިކަމާއި ގުޅޭ ކުރިޔަށްގެންދާ ދިރާސާއެއް ނޫސްބަލައިލިޔެ، މި ދިރާސާ ކުރުމުގައި ދިމާވި ދަތިތަކެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާއާ ގުޅޭ ސިފަ މައުލޫމާތު ހޯދުމުގައި ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިވެއްޖެއެވެ.

މި ދިރާސާއަކީ، ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާ މިންވަރާއި އޮޅުންއަރާ ސަބަބު ހޯދުމަށް ކުރެވޭ ދިރާސާއެކެވެ. އަދި ވިލިފަށް، މި ދިރާސާގައި ބައިވެރިކުރެވިފައިވާ ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ އަދި ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ފަރާތްތަކުގެ މެދުގައިން، ކުރިމަތިވެދާނެ ދަތިތަކެވެ. މިކަންކުރެވިފައިވަނީ މާލޭގެ ސްކޫލުތަކަކަށް ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ވާހަކަދައްކާ ދަރިވަރުންގެ މެދުގައިން ކުރެވޭ ދިރާސާއެއްގެ ގޮތުގައެވެ.

1.6 ޑެފިނިޝަން އޮފް ޓާމްސް

ރައްދުވާކަން: ކަންކުރި ފަރާތަށް ރައްދުވާމާއްދާ އެހެން ފަރާތަކަށްވުރެ ރައްދުވާ ކަންކަން.

ރައްދުންވާކަން: ކަންކުރި ފަރާތް ފިޔަވާ އެހެން ރައްދުވާ އިތުރު ފަރާތެއް ނުވާ ކަންކަން.

ފާހަގަކޮށް ދެންނެވުން: ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ވަކިކުރުން.

އޮޅުންއަރުން ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ވަކިކުރަން ނޭނގުން.

ބާބު 2 (ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއު)

މިދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުތަކުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ފަރާތްތަކާއި ކިޔަވައިދޭ ފަރާތްތަކަށް އޮޅުންއަރަނީ ކިހާވަރަކަށްތޯ އާއި އޮޅުން އަރަނީ ކީއްވެގެންތޯ ހޯދާ ބެލުމަށް ކުރެވޭ ދިރާސާއެކެވެ. ވީމާއެކު މިބައިގައި، ކަމަކީ ކޮބައިތޯއާއި ކަންކުރާއަކީ ކޮބައިތޯ ބަލައިލާފައިވާނެއެވެ. މިބައިގައި މައިގަނޑުގޮތުގައި ބަލައިލާފައިވާނީ، ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ގެނެސްދީފައިވާ ކިރިޔާތޯ އާއި ރައްދުވާކަން އަދި ރައްދުންވާކަމުގެ އުސޫލުތަކުގެ ގޮތުގައި ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތެވެ.

2.1 ކަން

ކަމަކީ، ކުރިއަކުން ވޭތުވެދިޔަ ޒަމާނުގައި، ނުވަތަ، މިހާރު ހިނގަހިނގާ އޮތް ޒަމާނުގައި، ނުވަތަ ފަހުން އަންނަން އޮތް ޒަމާނުގައި ކަމެއް ހިނގުމުގެ މާނަދޭހަކުރާ ބަސްބަހެވެ (މުޙައްމަދު ޖަމީލް، 1979). ހަމަމިއާއެކު ކަމަކީ، ބުނާ ބުނުމުން ކަމެއްކުރުމަށް ދަރުކާރުވާ ކަމެއް ބަޔާންކުރުމުގައި އިސްތިޢުމާލު ކުރެވޭ (1355ހ) ހާމަކޮށްދީފައި ވެއެވެ. އިތުރު އެހެން ބަހެއް ގުޅުމަކާއި ނުލާ މިން ޢަމަލުކުރުމުގެ އެއްޗަމާން އެއިން ދުރަވާ ކޮންމެ ބަޔާ ކަމެއްކުރުމުގައި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) ހާމަކޮށްދީފައި ވެއެވެ. ވޭތުވެދިޔަ ޒަމާނާއި މިހާރު ހިނގަހިނގާ އޮތް ޒަމާނާއި އަންނަން އޮތް ޒަމާނަކާއި އެކުލަވިގެން މާނައެއް ދުރަވާ ކޮންމެ ތަފާތަކީ ކަމެއްގެ (ހުސައިން ސަލާހުއްދީން، 1363ހ). ކަމަކީ ބަސްބަހުގައިވާ ޒަމާންތަކުގެ ތެރެއިން ކޮންމެވެސް ޒަމާނެއްގައި ކަމެއް ހިނގައިދިޔަކަން ނުވަތަ ހިނގާފާކަން ދޭހަކުރާ ކަމުގެ ބަޔެއް ކަމުގައި މުޙައްމަދު އަމީން (1368ހ) ބަޔާންކޮށްދީފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން ކަމުގެ ތަފްޞީލުތަކުން ކޮންމެވެސް ޒަމާނެއް ދަރަޖަތަކުގައި، ކަމާ ބެހޭގޮތުން ވަކިވަކިއަށް ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކުންވެސް އެއްބަސްވެއެވެ.

2.2 ކަންކުރާ

ކަންކުރާއަކީ ކަމެއް ވުޖޫދަށް ގެންނަ ބަހެކެވެ. ނުވަތަ ކަން ވުޖޫދަށް އައުމުގައި އެކަން ނިސްބަތްވާ ބަހެކެވެ (ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު، 1999). މިސާލަކަށް "މުހައްމަދު ފޮތް ނަގައިފި"، މިޖުމްލައިގައިވާ ކަން (ނަގައިފި) ވުޖޫދަށް އައުމުގައި ނިސްބަތްވަނީ މުހައްމަދަށް ކަމަށްވާތީ، މުހައްމަދުވަނީ ކަންކުރާއެވެ.

ކަންކުރާއަކީ، ކަންކުރީ، ކުރާ، ކުރާނެ ނުވަތަ ކަމުން ސިފަލިބިގަތް ދޭހަކޮށްދޭ ނަންކަމުގައި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ބަޔާންކޮށްދީފައެވެ. މިސާލަކަށް "ކައްކާ ވެއްޓިއްޖެ" މި ޖުމްލައިގައި 'ވެއްޓުން' މިއީ ކައްކާ ކުރިކަމަކަށް ނުވިޔަސް، އެކަމުން ސިފަވެގެންވަނީ ކައްކާއަށްކަމުގައިވާތީ، ކަންކުރާއަށް ކައްކާ ވަނީ ކަމުގައިވެސް ޤަބޫލުކުރެވެއެވެ. އިތުރު މިސާލުތަކަށް ބަލައިލާނަމެވެ.

މިސާލު(ހ): ނަޝީދާ ނިދައިފިއެވެ.

މިސާލު(ށ): ދޯނި މިހާރު ދުވަނީއެވެ.

މިސާލު(ނ): ކޮބަރު މަރުވެއްޖެއެވެ.

މިސާލު(ހ) ގައި ކަމަކީ 'ނިދައިފި' އެވެ. މިކަން ކުރީ ނަޝީދާއެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމްލައިގައި ކަންކުރާއަކީ ނަޝީދާއެވެ. މިސާލު(ށ) ގައި 'ދުވަނީ' އަކީ މިޖުމްލައިގެ ކަމެވެ. މިޖުމްލައިގައި 'ދޯނި' ދުވަނީ އަމިއްލަ އިރާދާއެއްގައި ނޫންކަމުގައިވިޔަސް، ކަމުން ސިފަވެގެންވަނީ ނުވަތަ އެއްކަލަ ދޯނިކަމުގައި ވާތީ، މިޖުމްލައިގައި ދޯނިއަކީ ކަންކުރާކަމުގައި ވަނީއެވެ. މިސާލު(ނ) ގައިވާ 'މަރުވެއްޖެ' މިކަމުން ކޮބަރަށް ސިފަވެގެން ވާތީ، މިޖުމްލައިގެ ކަންކުރާއަކީ ކޮބަރު ކަމުގައި ވަނީއެވެ.

2.3 ރައްދުވާކަން

ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމާ ބެހޭގޮތުން ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާނަމެވެ. މިގޮތުން، ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމަކީ އެކަމަކަށް ކަންކުރާފަރާތަށް އިތުރު ކަންކުރާފަރާތަކާ ބޭނުންނުވެފައިވާކަމާއި، އެކަންކުރާފަރާތާއި ނުލައި ޖުމްލައިގެ މާނަ ފުރިހަމަވާ ކަމެވެ.

މިސާލު1: މުޙައްމަދު ފޮތް ކިޔައިފިއެވެ.

މިސާލު1 ގައިވާ ކަމަކީ 'ކިޔައިފި' އެވެ. މިކަން ކުރި ފަރާތަކީ 'މުޙައްމަދު' އެވެ. ހަމަމިއާއެކު މިސާލު1 ގައިވާ 'ފޮތް' މި ނަމުން، މުޙައްމަދު ކުރި ކަންތައް (ކިޔައިފި)، ކުރީ ކޮންއެއްޗަކަށްކަން އަންގައިދެއެވެ. ވުމާއެކު، މިޖުމްލައިގައިވާ ކަން ފޮތަށް ރައްދުވާތީ މިއީ ރައްދުވާކަމުގެ ޖުމްލައެކެވެ.

ބައެއްފަހަރު ރައްދުވާކަމުގައި އެކަކަށްވުރެ ގިނަ ކަންކުރުވާތަކަށް (ރައްދުވާ) ބޭނުންވާ ކަމުގައިވެސް ދިރާސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) ހާމަކޮށްދީފައި ވެއެވެ.

މިސާލު2: މުޙައްމަދު އޭނާގެ ކޮއްކޮއަށް ފޮތެއް ދީފިއެވެ.

މިސާލު2 ން ބަލާއިރު، މިޖުމްލައިގައިވާ ކަމަކީ 'ދީފި' އެވެ. މިޖުމްލައިގައިވާ ކަންކުރާ ފަރާތަކީ 'މުޙައްމަދު' އެވެ. މުޙައްމަދު ދީފި ކޮން ފަރާތަކަށްކަން އެނގެއިދޭނީ ޖުމްލައިގައިވާ 'ކޮއްކޮ' މި ނަމުންނެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ޖުމްލައިގައިވާ 'ފޮތް' ރައްދުވެގެންދަނީ މުޙައްމަދު ކޮއްކޮއަށް ދިން ކޮންއެއްޗެއްކަން ކަމެވެ. އެހެންކަމުން، މިސާލު2 ގައިވާ ޖުމްލައިގެ 'ކޮއްކޮ' އާއި 'ފޮތް' ވެސް، ޖުމްލައިގައިވާ ކަމަށް ރައްދުވާތީ މިޖުމްލައިގައިވާ 'މުޙައްމަދު'އަކީ ކަންކުރާ، 'ކޮއްކޮ'އަކީ ފުރަތަމަ ރައްދުވާ، 'ފޮތް'އަކީ ދެވަނަ ރައްދުވާއެވެ.

މިސާލު3: އާއިޝާ އޭނާގެ ބައްޕައަށާއި މަންމައަށް ސިޓީ ފޮނުވައިފިއެވެ.

މިސާލު3 ގައިވާ 'ފޮނުވައިފި' އަކީ ޖުމްލައިގައިވާ ކަމެވެ. މިކަން ކުރަނީ ޖުމްލައިގައިވާ 'އާއިޝާ' އެވެ. 'ބައްޕައަށާއި މަންމައަށް' މިބަސް ގެންގޮސްފައިވުމުން، އާއިޝާ އެކަން ކުރަނީ ކޮންފަރާތަކަށްކަން އެނގިގެންދެއެވެ. އެހެންކަމުން 'ބައްޕައަށާއި މަންމަ' އަކީ ރައްދުވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު މިޖުމްލައިގައިވާ 'ސިޓީ' ގެ ސަބަބުން 'ފޮނުވި' ކޮންއެއްޗެއްކަން އެނގިގެން ދެއެވެ. ވުމާއެކު، ސިޓީއަކީވެސް އެކަން ރައްދުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިޖުމްލައިގައި 'އާއިޝާ'އަކީ ކަންކުރާފަރާތްކަމުގައި، 'ބައްޕައާއި މަންމަ'އަކީ ފުރަތަމަ ރައްދުވާ، 'ސިޓީ'އަކީ ދެވަނަ ރައްދުވާއެވެ.

ބައެއް ކަންތައްތައް ކަންކުރި ފަރާތަށް ރައްދުވުމާއެކު އެހެން ފަރާތަކަށްވެސް ރައްދުވެއެވެ. މިފަދަ ކަންކަމަށް ރައްދުވާކަން ކިޔައެވެ (ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު، 2004).

މިސާލު4: ދައްތަ ހެދުން ފަހައިދީއްޖެ.

މިސާލު4 ގައި 'ފަހައިދީ' އަކީ ޖުމުލައިގައިވާ ކަމެވެ. ހަމަމިއާއެކު މިކަން ކުރީ 'ދައްތަ' އެވެ. ދައްތަ ފުރި ހެދުމެކެވެ. އެހެންކަމުން، މިޖުމުލައިގައިވާ 'ހެދުން' ރައްދުވެއެވެ.

އިބްރާހިމް ރަޝީދު (1355ހ) ރައްދުވާކަން ސިފަކޮށްދެއްވައި ފަހަނައަޅާފައި ފިޔަވަޅު ގޮތުގައެވެ. މިގޮތުން، ފަހަނައަޅާފަ ފިޔަވަޅި، ކުރާ މީހާ ފަހަނައަޅާ، ކުރާތާ ކަންތައް އަނބުރައިލާފަ ފިޔަވަޅުކަމުގައިވެއެވެ.

މިސާލު5: އައިޝަތު ނަމާދު ކޮށްފިއެވެ.

'ކޮށްފި' އަކީ މިސާލު5 ގައިވާ ކަމެވެ. މިކަން ކުރީ އައިޝަތުއެވެ. ކަން ކުރާ މީހާ (އައިޝަތު) ފަހަނައަޅާ ކަން (ކޮށްފި) އަނބުރައިލަކަން (ނަމާދު) ދާތީ މިއީ ފަހަނައަޅާފަ ފިޔަވަޅުކަމުގައި ވެއެވެ.

ރައްދުވާކަމުގެ ގޮތުގައި ބަލާފައި، އެކަމެއްކުރާމީހުން އޭގެ ޢަމަލު ކަންކުރާމީހާގެ އެހެންމީހަކަށް ނުވަތަ އެހެން އެއްޗަކަށް ރައްދުވާކަންކަމެވެ (މުޙައްމަދު އަމީން، 1366ހ).

މިސާލު6: ހަސަން ފިލާވަޅު ލިޔެފިއެވެ.

މިސާލު6 ގައިވާ ކަމަކީ 'ލިޔެފި' އެވެ. މިކަން ކުރީ 'ހަސަން' އެވެ. ހަސަން ކުރީ ކަންތައް 'ފިލާވަޅެއް' ލި ކަމުގައި ބާރުންކޮށްފައިވެއެވެ. ފިލާވަޅު، މިޖުމުލަ ރައްދުވެއެވެ.

މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ވެސް ބާރުންކޮށްފައިވާ އެއްވަރަކަށެވެ. ނަމަވެސް ބައެއްފަހަރު ކަންރައްދުވާއިރު އަނެއްކާ މުދުވެރި ކުރަންޖެހޭ ކަމުގައި ބާރުންކޮށްފައި ވެއެވެ.

މިސާލު7: އޭނާ އަލުގަނޑުގެ އަތުގައި ހިފައިދިއްޖެ.

މިސާލު7 ގައިވާ ކަމަކީ 'ހިފައިދީ' އެވެ. މިގޮތުން މިޖުމުލައިގައިވާ 'ހިފައިދީ' އަތާ ހަމައަށް ރައްދުވެފައިވާ 'ގައި' މިއަކުރު މުދުވެރިވެގެން ކަމުގައި ބާރުންކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

ހަސަން ނިޒާމް (2003) ބާރުންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި ރައްދުވާކަމެއްގައި ދެނަމާއި ކަމެއް ހިމެނޭކަމާއި މިގޮތުން ހިމެނޭ ދެނަމަކީވެސް ކަން ރައްދު ވެއެވެ.

ޔާމް މާރިޝަލް (2008) ހަމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ޓްރާންސިޓިވް ވާރބް ނުވަތަ ރައްދުވާކަމަކީ، ކޮންމެވެސް އެއްޗަކަށް ނުވަތަ (Object) ނިސްބަތްކުރާ ކަންކަން ނުވަތަ ވާރބެވެ. ހަމަމިއާއެކު މިފަދަ ވާރބްގެ ފަހަތުން ކޮންމެވެސް

"Object" އެއް އަންނަނީއެވެ. މިސާލަކަށް "The batter hit the ball" މި ޖުމުލައިގައިވާ ވާރިބަލީ "hit" އެވެ. ހަމަމިއާއެކު މި ވާރިބް މި ޖުމުލައިގައިވާ "ball" އަށް ނިސްބަތްވެގެން ވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމުލަ މިވަނީ ޓްރާންސިޓިވް ވާރިބެއް ޖުމުލައަކަށެވެ. ޝާކިރު (2008) ހާމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ޓްރާންސިޓިވް ވާރިބެއް ޖުމުލައިގައި ކަން ނުވަތަ ވާރިބް ވަނީ ކޮންމެވެސް އެހެން އެއްޗަކަށް ނުވަތަ ފަރާތަކަށްޓަކައެވެ.

2·3·1 ރައްދުވާކަމުގެ ޢަލާމާތްތައް

ރައްދުވާކަމަކީ ކޮބައިކަން ބަޔާންކުރުމުގައި، ރައްދުވާކަމުގެ ޢަލާމާތްތަކެއް ބައެއް ފޮތްތަކުގައި ފާހަގަކޮށްދީފައި ވެއެވެ. މިގޮތުން ފާހަގަކޮށްދީފައިވާ ހަމައެއްކަލައުކަންތަކުންވެސް ފާހަގަކުރެވޭނެއެވެ. ރައްދުވާކަމުގެ ނުވަތަ ފަހަނައަޅާދާ ފުއްދުގެ ޢަލާމާތަކީ، ގޮތުގައި ވޯޓުދިނަ ފުއްލާ ހުއްޓުމުގެ (އިބްރާހިމް ރަޝީދު، 1355ހ). އާއްމުގޮތްތަކުގައި، ރައްދުވާކަން ނިމުނީ އިބްތިދާއީހަރުފާ 'ލ' ން ކަމަށް މުހައްމަދު ޖަމީލު (1979) ހާމަކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ރައްދުވާކަމުގެ ތަފުޞީލު ނިމިފައި ހުންނަނީ 'ލު' އަކުރަށް ކަމަށް ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ވެސް ހާމަކޮށްފައިވެއެވެ.

މިސާލު8: ހަދިޔާ ބޮޑު ކައްކައިދިނީއެވެ.

އިސްވެ ބަޔާންކުރެވުނު ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ރައްދުވާކަމުގެ ޢަލާމާތުގެ ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ޢަލާމާތެވެ. ބައެއްފަހަރު މިކަން ގޮތްގޮތްލާފައި ރައްދުވާކަން ނިމިފައި ހުންނަކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

މިސާލު9: ހަސަން މިސްކިތަށް ދިޔައެވެ.

މިސާލު9 ގައިވާ ކަމަކީ 'ދިޔަ'އެވެ. މީގެ ހަސަން ކުރިކަމަކަށް ވާތީ ހަސަނަކީ ޖުމުލައިގައިވާ ކަންކުރާއެވެ. ހަމަމިއާއެކު މިޖުމުލައިގައިވާ މިސްކިތަށް އަންގައިދެނީ ހަސަން ދިޔަ ތަނެވެ. ފަދައިން، މިސްކިތަށް މިކަން ރައްދުވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމުލައިގައިވާ ރައްދުވާކަމަކީ ދިޔަ އެވެ. ނަމަވެސް މިޖުމުލައިގައި މިކަން ތަ ނ ނިމުމުގެ ބަދަލުގައި ނިމިފައިވަނީ ށަ ނ ކަން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

2.4 ރައްދުންވާކަން

ރައްދުންވާކަމާއި ބެހޭގޮތުން ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މައްޗަށް ބަލައިލާނަމެވެ. ޔުސްރާއިން ރަޝީދު އަބްދުﷲ (1999) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުންވާކަމުގެ އުސޫލަކީ ކަންކުރާފަރާތައި އިތުރަށް ކަންކުރުވާފަރާތަށް ބޭނުންވެފައިވާ ކަންކަމުގައެވެ.

މިސާލު 10: ރަސްގެފާނު އަވަހާރަވެއްޖެއެވެ.

މިސާލު 10 ގައި މިވަނީ ރައްދުންވާކަމުގެ ތައާރަފުކުރުގެ ޔުސްރާއިން ރަޝީދު އަބްދުﷲ (1999) ދެއްސަވާފައިވާ މިސާލެވެ. މިމިސާލުގައިވާ ކަމަކީ 'އަވަހާރަވެއްޖެ' އެވެ. މިޖުމުލައިގައި މިކަން ކުރާ ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ބަޔާންކޮށްފައިވާގޮތުން، 'އަވަހާރަވެއްޖެ' މިކަމުން ރަސްގެފާނަށް ސިފަ ލިބިގެންވާތީ، މިޖުމުލައިގައި ރަސްގެފާނަކީ ކަންކުރާކަމުގައި ވެއެވެ.

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި މުޙައްމަދު ޖަމީލު (1979) ހާމަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުންވާކަމަކީ، ކަންކުރި ފަރާތުން އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުވާ ކަންކަމެވެ.

ރައްދުންވާކަން އޮޅުންފިލުވައިދިނުމުގެ ގޮތުން ހުރިހާ ފަރާތްތަކަކަށްވެސް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ދަރި އެއް ވާހަކައެކެވެ. އިބާރާތްކުރުމުގައި ހުރިހާ ތަފާތު ދުށު ތަފާތުވާކަމުގައި ދޫކޮށް ނުކުރެވެއެވެ. އިބާރާތުގެ ރުޝްދީ (1355ހ) ރައްދުންވާކަން ސިފަކޮށްދީފައިވަނީ ފަހަނައަޅާނުލާ ފިޔަވަޅު ގޮތުގައެވެ. މިގޮތުން، ފަހަނައަޅާގޮތު ފިޔަވަޅު، ކުރާ މީހާ ފަހަނައަޅާ، ކުރެވޭ ކަމެއް އަނގައިގެ ބައިކަނޑައިން ފިޔަވަޅުތަކުގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވެއެވެ.

މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުންވާކަމަކީ އެކަމެއްގެ ކުރިޔަށްދިޔަ ހަމަ ކަންކުރިމީހާގެ އެހެން ނުވަތަ އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުންވާކަންކަމެވެ.

ޒާހިރު މާރިޝަލް (2008) ހާމަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، އިންގްލިޝްބަހުގައި ވާހަކަ ނުވަތަ ރައްދުންވާކަމަކީ، ޖުމުލައިގައި ކަން ނުވަތަ ވާހަކަ ނިސްބަތްވާ އެއްޗެއް (Object) ނުވާ ވާހަކަތަކެވެ. މިފަދަ ވާހަކަތަކުގެ ފަރާތަކުން އެއްވެސް "Object" އެއް ނުހުންނާނެއެވެ. މިސާލަކަށް "The bird sang" މިޖުމުލައިގައި ވާހަކަކުރުގައިވާ

"sang" ނިސްބަތްވާ އެއްޗެއް ނުވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ މި ޖުމްލަގެ ފަރާތަށް އިތުރު "Object" އެއް ވެސް ނުދެއެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމްލައަކީ އިންޓްރާންސިޓިވް ޖުމްލަގެ ޖުމްލައެކެވެ.

2.4.1 ރައްދުންވާހަކަގެ އަދަވާތްތައް

ރައްދުވާހަކަތައް އެއްގޮތަކަށް ރައްދުންވާހަކަގެ އަދަވާތްތަށް ޤަވާއިދު ތަރުތީބުކުރުމުގައި ބަދަލުގެނެސްދެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚުން ހޯދަމުންދާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ބަޔާންކޮށްދީފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުންވާހަކަގެ އަދަވާތަކީ އާންމު ގޮތެއްގައި ރައްދުންވާހަކަ ނިމުނުހަން ދޭހަކުރާ ބަދަލު 'ދޭ' އަކުރު ނިމިފައި ހުރުމެވެ.

މިސާލަކަށް "މަރުވެއްޖޭ، ރޯވެއްޖޭ" މިފަދަ ބަދަލުތައް ހިމެނެއެވެ.

'އާންމު ގޮތެއްގައި' ރައްދުންވާހަކަ ނިމުނުހަން 'ދޭ' އަކުރު ނިމޭކަމަށް ބަޔާންކޮށްދީފައިވުމުން، ކޮންމެ ފަހަރަކު މިގޮތަށް ނުވާނެކަން އެނގެނީއެވެ.

ފަހަރެއްގައި ފުއްޓު ނުވަތަ ރައްދުވާހަކަގެ އަދަވާތެއް، ގޮތުގައި ވާޤިއުވާ ފުއްޓު ޖަމީއަތުލްޢުލަމާ ހުއްޓުމާއި (އިބްރާހިމް ރުޝްދީ، 1355ހ). ހަމަމިއާއެކު، މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ހަމަކަށަވަރުކޮށްދީފައިވާ، އާއްމު ގޮތެއްގައި ރައްދުންވާހަކަ ނިމެނީ ފުރަތަމަ ނުވަތަ އެބުރި ދެހިސާބާ 'ދި' އަކުރެވެ. އާންމު ގޮތެއްގައި ރައްދުންވާހަކަ ނިމުނުހަން ދޭހަކުރާ ބަދަލު 'ދޭ' އާއި (މިސާލު: ހިނގައްޖޭ) ނިމިފައި ހުންނަ ކަމަށްވެސް ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚުން ހޯދަމުންދާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ން ހަމަކަށަވަރު ވެއެވެ. މިއާއިއާއެކު ބައެއްފަހަރު ރައްދުންވާހަކަ ނިމުނުހަން ތަފާތުކޮށް ނިމިފައި ހުންނަކަމަށްވެސް ހަމަކަށަވަރުވެއެވެ.

މިސާލަކަށް ހަސީނާ ގޮއްސިއެވެ. މިޖުމްލައިގައިވާ ކަން 'ގޮއްސި' ރައްދުވާހަކަކަން 'ހަސީނާ' އަށެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރައްދުންވާހަކަކަން ފެނައި، ގޮއްސި ނިމިފައިވަނީ ޖެ ގެ ބަދަލުގައި ސި އަކުރެވެ.

އެހެންކަމުން ރައްދުންވާހަކަގެ އަދަވާތަކީ ސީދާ ފަދަ ގޮތެއްކަން ކަށަވަރެއް ބުނާކަށް ނުކެރެއެވެ.

ބާބު 3 (ރިސަރޗް މެތޮޑޮލޮޖީ)

މިބައިގައި، މިދިރާސާގެ ޑިޒައިނާއި، ދިރާސާ ހެދުމަށްބޭނުންކުރި ނަމޫނާއާ ސާމްޕަލްގެ ބައިތައް، ދިރާސާގެ ޑޭޓާ އެއްކުރުމަށްޓަކައި ބޭނުންކުރި އިންސްޓްރޫމަންޓާއި، ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީ އަދި ރިލައިބިލިޓީ ހިފެހެއްޓުމަށްޓަކައި ކުރެވުނު މަސައްކަތުގެ ބަޔާން ގެނެސްފައިވާނެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިރާސާ ހެދިގޮތާއި މިދިރާސާގެ އެތިކަލް އުސޫލު ސްޓަޑީގެ މަޢުލޫމާތު މިބައިގައި ބަޔާންކޮށްފައި ވާނެއެވެ.

3.1 ރިސަރޗް ޑިޒައިން

މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔައީ މިކްސްޑް މެތަޑް ބޭނުންކޮށްގެންނެވެ. މިކްސްޑް މެތަޑަކީ ޑޭޓާ އެއްކުރުމަށްޓަކައި ކޮލިޓޭޓިވް އާއި ކުއަންޓިޓޭޓިވް ބޭނުންކުރުން ކަމުގައި ޖޯން ޑަބްލިޔު. ކްރެސްވެލް ނިއުމަން (2003) ހާމަކުރައްވާފައިވެއެވެ. މިގޮތުން، މިކްސްޑް މެތަޑް ބޭނުންކުރަނީ، ދެ މެތަޑުންކުރެ މެތަޑަކުން (ކުއަލިޓޭޓިވް މެތަޑާއި ކުއަންޓިޓޭޓިވް މެތަޑް) ބާސިފުނުކުރުވިދާން މަޢުލޫމާތުތަކުގައި މިކްސްޑް މެތަޑްގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދިރާސާކުރުމަށްކަމަށް ޖޯން. ޑަބްލިޔު ކްރެސްވެލް (2003) ބަޔާންކުރައްވާފައިވެއެވެ.

މި ދިރާސާއަކީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އުނދަގޫ މިންވަރާއި ސަބަބު ހޯދުމުގެ ގޮތުން ކުރެވުނު ދިރާސާއަކަށްވާތީ، މި ދިރާސާގައި އުނދަގޫ މިންވަރު ހޯދުމަށް އަދަދު ބޭނުންކުރަން ޖެހުނެވެ. އެހެންކަމުން ދިރާސާ މިބައި ޖެހުނީ ކުއަންޓިޓޭޓިވް ކުރިއަށް ގެންދާށެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިރާސާ ސުވާލުގައި ބޭނުމާ ސަބަބުތައް ހޯދުނީ ކުއަލިޓޭޓިވް ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމުންނެވެ. ކޮލިޓޭޓިވް ޑޭޓާއެއްމަލާ އަދަދުތަކުން ނޫން ގޮތަކަށް، އެއްކުރެވޭ މަޢުލޫމާތަކީ ސިފަކުރުމާއި، ހާލަތު ބަޔާންކުރުމުގެ ގޮތަކަށް ބޭނުންކުރެވޭ ދިރާސާއެވެ (ޑަބްލިޔު. ކްރެސްވެލް ނިއުމަން، 2003). މި ދިރާސާއަކީ މިންވަރާއި ސަބަބު ހޯދުމަށް ކުރެވުނު ދިރާސާއަކަށްވާތީ، ހަމައެކަނި ކުއަންޓިޓޭޓިވް ނުވަތަ ކުއަލިޓޭޓިވް މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ނުގެންދެވޭނެ، މިކްސްޑް މެތަޑް ހިލާފު ކުރިއެވެ. އެހެންކަމުން މި ދިރާސާގައި މިކްސްޑް މެތަޑް ބޭނުންކުރެވި ދިރާސާގެ މަޤްޞަދުގެ ގޮތުން މި މައްސަލަ ރަނގަޅަށް ދެނެގަތުމަށްޓަކައެވެ.

3.2 ސާމްޕަލްގެ ބަޔާން

މިދިރާސާއަށް ބޭނުންކުރި ސިމްޕަލް ރެންޑަމް ސާމްޕްލިންގއެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ގޮތުގައި ބައިވެރިކުރުވީ، ރެންޑަމްކޮށް ހޮވާލެވުނު ފަރާތްތަކެވެ.

މި ދިރާސާއަށް މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުވީ، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް ހުށަހަޅައި ގޫގަލް ފޯމް ސޯޝަލްމީޑިއާތަކުންނާއި ކުރުވުން ގޫގަލް ފޯމް އިންޓަރނެޓްގެ ކަންކަން. މިގޮތުން، މި ދިރާސާއަށް އެއްކުރެވުނު މަޢުލޫމާތު، ގޫގަލް ފޯމް ސޯޝަލް މީޑިއާގެ ޒަރިއްޔާއިން 30 ބައިވެރިން ޖަވާބު ހުށަހެޅިއެވެ. މި ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ، ދިރާސާއަށް ޝާމިލްވެދޭ ޖަވާބު ދޭން ބޭނުންވާ ބައިވެރިން ރެންޑަމްކޮށް 10 ޖަވާބުދެއްވި، ދިރާސާއަށް ޝާމިލްވެދޭ ތަރިކަތަކުން ބައިވެރިން ރެންޑަމްކޮށް 20 ތަރިކަތަކުން ވެއެވެ. އަދި މިހާރުގެ، މި ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި ދެ ޖިންސުގެ ބައިވެރިންވެސް ހިމެނިފައި ވެއެވެ.

އިންޖިނިއަރިންގައި 12 ފަރާތެއް ހިމެނިފައި ވެއެވެ. މީގެ ތެރޭގައި ހިމެނިފައިވާ، ދިރާސާގެ ދެ އުމުރުފުރާއި، މާލޭގެ ސްޓޫޑެންޓުންގެ ތެރެއިން ރެންޑަމްކޮށް 5 ސްޓޫޑެންޓުންގައި ދިރާސާއަށް ޝާމިލްވެދޭ ޖަވާބުދެއްވެއެވެ. ޖަވާބުދޭ ތެރޭގައި، އިންޖިނިއަރިންގައި ބައިވެރިވި ކޯހެއް ސްޓޫޑެންޓުން، ދެ ޖަވާބުދޭން ހިމެނިފައިވެއެވެ. މި ޖަވާބުދޭން، ކޯހެއް ސްޓޫޑެންޓުން، އެ ސްޓޫޑެންޓުންގައި ދިރާސާއަށް ޝާމިލްވެދޭ ޖަވާބުދޭ ބައިވެރިން ރެންޑަމްކޮށް ތަޢުލީމު ދެ ޖަވާބުދެއްވެއެވެ.

3.3 ބޭނުން ކުރެވިފައިވާ އިންސްޓްރޫމަންޓްގެ ބަޔާން

މި ދިރާސާގެ އިންސްޓްރޫމަންޓްގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރީ ކުއެސްޓް އެންމެ ސުވާލު ކަރުދާހެއް، އިންޖިނިއަރު ކުރާ ފަރާތްތަކާ ކުރެން ފޮނުވުނު- އެންމެ އިންޖިނިއަރުގެ ސުވާލު ކަރުދާހެވެ. ކުއެސްޓް އެންމެ ސުވާލު ކަރުދާސް ޖަދުވަލު 1 ގައި ވެއެވެ. ކުއެސްޓް އެންމެ ސުވާލު ކަރުދާސް ބޭނުންކުރީ، މިފަހަރަކީ، ވަރަށް ސާދާކަން، ފަހުން ފުރާތްތަކެތި ތަޢާރުފުކުރާ ސުވާލުކަރުދާހެއް ވާނެއެވެ. މިކަމުގެ ސަބަބުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް ދާ ބޭނުމެއް ކުރުމުން ތަރުތީބު، ފުރާތްތަކެތި ވާނެއެވެ.

މި ދިރާސާގައި ކުރި ކުރެން- އެންމެ އިންޖިނިއަރު ކުރީ އަނގަބަހުން، އިންޖިނިއަރުގެ ބައިވެރިންނާ ސުވާލުކުރެވުނެވެ. އަދި އެފިހުންޓު ޖަވާބުތައް އެފަރާތްތަކުގެ އިޖާބާ އެކު، ތަކުރާރުކޮށް ސުވާލުކުރެވުނެވެ.

އިންޓަރވިއުތައް މި ދިރާސާގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާނީ ޓްރާންސްކްރައިބް ކޮށްގެންނެވެ. އިންޓަރވިއުގައި ކުރެވުނު ސުވާލުތައް ޖަދުވަލު 2 ގައި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

3.4 ދިރާސާކުރުމުގެ ބަޔާން

މި ދިރާސާއަކީ، ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤައުމީ އުނިވަރސިޓީގެ ފެކަލްޓީ އޮފް އާޓްސްއިން 2010 އިން 2012 އަށް ހިނގި، ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯހުގެ ހަވަނަ ބެޗުގެ ހަވަނަ ސެމިސްޓަރުގައި ފުރިހަމަ ކުރި ދިރާސާއެކެވެ. މިގޮތުން މި ދިރާސާއަކީ، ޖުލައި 2012 އިން ނޮވެމްބަރު 2012 ގެ ނިޔަލަށް، މާލޭގައި ކުރެވުނު ދިރާސާއެކެވެ.

މި ދިރާސާގައި، ދިރާސާގެ ބައިވެރިން ހޮވާ ފުރުޅުން ކޯޓާ އަންގެޒީ ސާމްޕަލް ކަނޑައެޅުމުގެ އުސޫލުގެ އެހީގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އަޑުއަހާ މިންވަރު ހޯދުމެވެ. މި ސުވާލު ކަރުދާހުން ހޯދުން ހޯދުމަށް، ތަފާތުތަކާއި ފިރިހެން ތަފާތު އުމުރުގެ ދަރިވަރުން، ސަޕޯޓަރ، ފަހަރަރަރުން ބައިން 4 (ހޯދުންތަކުގެ ބައި) ގައި ހުށަހަޅައިދީފައިވާނެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ކުރުވުން އޮޅިން އަށްޑި އިންޓަރވިއުތަކުން ލިބުނު މައުލޫމާތުތަކާއިވެސް، ތަފާތު ފިރިހެން އުމުރުގެ ހުށަހަޅައިދީފައިވާނެއެވެ. ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތަކުގެ މައްސަލަ ޑިސްކަޝަން ކުރުމަށްފަހު، ދިރާސާއިން ފެނުނު އައްސަލަ ގެނުން އެއްވެސް އުނިއިތުރުކުރުމަކާއި ނުލައެވެ. ހަމައެހެންމެ، ދިރާސާއިން ހޯދުނު ހޯދުންތައް، ދިރާސާގެ ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއުއާއި އަޅައި ބަލާފައިވާނެއެވެ.

3.5 ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީއާއި ރިލަޔަބިލިޓީގެ ބަޔާން

ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ސަޙީޙަ އެކަށީގެންވާވަރަކަށް ވަރަށް މުހިންމު ކަމުގައި ޑަބްލިއު ލޯރެންސް ނިއުމަން (2003) ހަމަކަށަވަރުކޮށްފައެވެ. ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ސަޙީޙް ދާދި ނުވަތަ ސަޙީޙަ އެކަށީގެންވާވަރަކަށް ދިރާސާގެ ވެލިޑިޓީއެވެ. ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ކަމަށްވާކަމާއި ޓެކްނިކަލްކަމާ ތަރައްގީވެފައިވާކަން، ދިވެހިބަސް ބައްލަވާލުމުގައި، ދިވެހިބަސް ބައްލަވާއިރު ޗެކްލިސްޓް ބައިވެރިކުރީ މި ދިރާސާގެ ސަލާމަތަކަން އިތުރުކުރުމަށެވެ.

މި ދިރާސާގައި، ކުރެވުނު އިންޓަރވިއުތަކުގައި، ދިވެހިބަސް ބޭނުންކުރާ ގޮތް ސުވާލުތަކަށް ވަރަށް، އެ ސުވާލުތަކުގައި ދިވެހިބަސް ބޭނުންކުރާ ޗެކްލިސްޓާއި ބައްލަވާލާފައި އިންޓަރވިއު ކުރެވުނެވެ. ސުވާލު ޕީއާރީނަގާފައި އެކަމުގެ ތަޖުރިބާ

ދިރާސާކުރާ ފަރާތުން ކަން، ބޭނުންވާނެ އެންމެ މުނާސަބު ޑޭޓާއަކީ ހޯދައިގެން ދިރާސާ ކުރުމަކީ ދިރާސާ ފެށިގެ ކުރުމަށް ކުރެވޭ ކަމެކެވެ (ޖެކް އާރު، ފްރެންކަލް، ނޯމަން އީވާލަން، 1996).

ދިރާސާގެ ސަމްޕަލަކަށް ޑިޕާޓްމަންޓްގައި ބޯޑިންގްސެންޓަރ އުސްތާޒު ގެސްޓްލެކްޗަރަ ވަޒަން ދިނުމުކަމާކަވެ. މިޒާތުން މިދިރާސާގައި "ބެޗިލަރ ބޯޑިންގްސެންޓަރ" ގެ އުސްތާޒު ބޭނުންކުރެވުނެވެ. ޖޯން ޑީ. ޖިލް (1979) ހަމަކުރެވުނު ގޮތުގައި، ބެޗިލަރ ބޯޑިންގްސެންޓަރު ދިރާސާކުރުމަށް ބޭނުންކުރާ ކަމެއް ޑިޒައިނަރުން ބަޔާ އަޅައިދިނުމަށްކުރުމަށް ކުރެވުނު ސްޓެޓިސްޓިކަލް ކޮލިޖިއޭޓަރ ދިރާސާކުރަން ބޭނުންކުރާ އެމްޕްލޯއިކަމެވެ. މި ދިރާސާއަށްވެސް، ކުރިޔަތް ޖިލް ކޮލިޖިއޭޓަރ (މިކޯޑް ލެކޮ)، ކުރުމަށް ދިރާސާއެކަމެ. އެއާނކަމަށް މިކަމަށްވެސް، މި ދިރާސާގެ ވެރިޖީ އިޖުރާއާތަކަށްކަމެ.

ދިރާސާގެ ރިޕޯޓް ބޭނުންކުރަން ދިރާސާކުރަނީ ޑިފަރެންސަލްތަކު އޭނާގެ އިޖުރާއާތަކަށް ޖެހިފައި. ޓެލިފޯން ނިޔުމަން (2003) ހަމަކުރެވުނު ގޮތުގައެވެ. މިދިރާސާއަށް ދީ ޖިންސްގެ މީހުން ބައިވެރިކުރެވުން ކޮންމެފަދަ ދިރާސާއެކަމެ. ދިރާސާއެއް ރިޕޯޓްފޯމް ގެނެވުނުމަށް ޖެހޭނެ އެ ދިރާސާއެއްގައި ދީ ޖިންސްގެ މީހުން ބައިވެރިކުރުމަށް ބޭނުންވާ ރިޕޯޓްތަކުގައި ޖެހިފައި. ޓެލިފޯން ނިޔުމަން (2003) ހަމަކުރެވުނު ގޮތުގައެވެ. ހުރި ގޮތުންނެވެ މި ދިރާސާއަށް ސަމްބަ ކަރި އިޖުރާއާތަކަށް ގޮތުގައި މަސައްކަތްކޮށްފައިވާނެއެވެ.

3.6 އެނަލިސިސް

މި ދިރާސާއަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޓިޒަމާ މިންވަރާއި، އޮޓިޒަމާ ސަބަބުތައް ހޯދުމަށް، މިކޯޑް ލެކޮ ބޭނުންކޮށްގެން ކުރި ދިރާސާއެއްކަމަށް، ނަތީޖާ ސާފުކުރި ފޮށް މި ދުނިޔެ އުސޫލަށް ބަލައިގެންނެވެ. އެންމެ ފުރަތަމަ އިންޓަރވިއުތަކުގެ މި ދިރާސާގެ ކޮލިޖިއޭޓަރ ބައެވެ. މިގޮތުން މި ދިރާސާގައި، ދިރާސާގެ ބައިވެރިން ލަފާ ފުރުޞަތު ކުއިޒް އެކުގެ ސާވޭ ކުރުމަށް ލިބުނު ނަތީޖާތައް އެކުލެވޭ ސްޓެޓިސްޓިކަލް އެވުރެ ބޮޑު ނަތީޖާތައް ސާފުކުރެވުނެވެ. އެއަށްފަހު، އެކުލެވޭ ސްޓެޓިސްޓިކަލް ސާފުކުރެވުނު ހިސާބުތަކުގެ މަޢުލޫމާތު، ރައްދުވާކަން އޮޓިޒަމާއި ޚާއްޞަ މިންވަރު ފެނިގެން ފުރިހަމަ ވެގެން ހެދުނެވެ. މި ފުރިހަމަ ވެއް މި ދިރާސާގެ ހުރިހާ ބައިގައި ހިމަނާފައިވާނެއެވެ.

މި ދިރާސާގެ ޓާގެޓް ބަޔަކީ، ކުރެވުނު އިންޓަރވިއުތަކުން އެއްކުރެވުނު މައުލޫމާތުތަކެވެ. މި މައުލޫމާތުތަކަށް އެނަލައިޒްކުރުމުގެ ގޮތުން، ފުރަތަމަ، އިންޓަރވިއު އިން ލިބުނު ޑޭޓާތައް ޓްރާންސްކްރައިބް ކުރެވުނެވެ. އެއަށްފަހު މި "ކޯޑް ޑޭޓާތައް" އެނަލައިޒްކުރަން ފުރުމުގެ ކުރިން، ޑޭޓާ ވަކިކުރުމުގެ ތަފާތު ކެޓަގަރީތަކަށް، ޑޭޓާތައް ބަހައިލެވުނެވެ. މިގޮތުން އިންޓަރވިއުގެ ޑޭޓާތަކުގެ އެއްގޮތްތަކުގެ ޑޭޓާތަކަށް އެކަށް ތީމްތަކެއް ދީ ކެޓަގަރައިޒްކޮށް، މި ސަބްތީމްތަކުގެ މައްސަލަ ތަރުތީބުން ހަދައި އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ކޮންމެ މީހެއްގެ ޖަވާބުތަކެއް ވަކި ވަކިން ފެންނަ ގޮތަށް، އެ ތަރުތީބުތަކެއް ތަފާތުކުރެވުނެވެ. މި ތަރުތީބުތައް ޓޭބަލް 4 ގެ 4.2 ގައި ދަށުން ދެއްކިފައި ވާނެއެވެ.

މި ދިރާސާގެ، ކުއަލިޓޭޓިވް ބައިންނާއި ކުއަންޓިޓޭޓިވް ބައިން ހޯދުނު ހޯދުންތައް، ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއުއާއި އަދި ސާވޭ، ދެބައި އެއްކޮށް ޑިސްކަސްކުރެވުނެވެ.

3.7 އެތިކަލް އިޝޫސް އޮފް ދަ ސްޓަޑީ

މި ދިރާސާގައި، ދިރާސާގެ ބައިވެރިން ހޮވާފައި ވާ ފަރާތްތަކަށް ސަރުކާރު ކަރުދާސް ފޮނުވުމަށް، ދިރާސާ ކުރި ފަރާތް ބޭނުންވާ ގޮތަށް ފުރުމަތަކަށް އެއްވެސް ބަޔަކު ނުވާނެއެވެ. ހަމަޔަށްވެ، ކުރުވުން އެޖެން އެއްގޮތް އިންޓަރވިއުތަކެއް ކުރިއަށް ގެންދިއުމުގައި، ދިރާސާކުރި ފަރާތުން ގޮތެއް ނުވާނެ ގޮތަށް އެއްވެސް ނުފޫޒެއް ނުފޯރުވާނެ ގޮތަށް ކަރުދާސް ގެންދެވުނެވެ. މިގޮތުން، އިންޓަރވިއުކުރަން ގެންދިއުމުގެ ޖަވާބުތައް ވަގުތުން ރެކޯޑްކުރެވުނެވެ. ހަމަޔަށްވެ، ކުރުވުނީ އެޖެން އިންޓަރވިއުތަކަށް ލިބޭ ޖަވާބުތަކެއް، ދިރާސާ ކުރި ފަރާތްތަކުގެ ޖަވާބު ހުރިހާ ގޮތުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ ވަސީލަތްތަކާއި، ވަކިކޮށްލައިގެން ބަލައިގަނެވިފައިވެއެވެ. މިކަންކަމަށް މިގޮތަށް ކުރި، މި ދިރާސާއަށް، ދިރާސާކުރި ފަރާތްތަކުގެ ނުފޫޒުން އެއްކިބާވާ ގޮތް ކުރުވިފައިވާ ދިރާސާއަކަށް ހުރިހާ ގޮތަކުން ރަނގަޅަށް ވާނެއެވެ.

މި ދިރާސާގައި ހިމަނާފައިވާ ހުށަހެޅުމާ، ދިރާސާއިން ހުށަހެޅުމާ ކަމާބެހޭތަކެވެ. ހަމަޔަށްވެ، މި ދިރާސާގެ ޕްރޮސެސް ހުށަހެޅުމާ، ދިރާސާއިން ހުށަހެޅުންތައް، ލިޓްރޭޗަރ ރިވިއުއިން ލިބުނު މައުލޫމާތުގެ އަލީގައި

ކޮންފަރިތާ ޗެސްކަސްތަކެކެވެ. މި ދިރާސާއަކީ، އިލްމީ ބޮޑުމަކަން ކޮންފަރިތާ ދިރާސާއެކެވެ. އެހެންކަމުން، މި ދިރާސާގެ އަމާޒަކަން ވެފައިވަނީ، ފެނުން އެއްކޮށް ފެނުން ގޮތަށް ހުރަހެޅުމެވެ.

ބާބު 4 (ނަތީޖާތައް)

މި ދިރާސާއަކީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅެނީ ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯއާއި، ޕްރޮބްލަމް ބުނުމުގެ ގޮތުން ކުރެވޭ ދިރާސާއެކެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންގޮސްފައިވަނީ، 30 ދަރިވަރުން ބައިވެރިކޮށްގެން ކުރުވުނު ޓެސްޓަކާއި، 12 ދަރިވަރަކާއެކު ކުރެވުނު އިންޓަވިއުތަކެއްގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށްގެން. ވީމާއެކު، މިބައިގައި ހިމަނާލާފައިވަނީ، ޓެސްޓަކުންނާއި އިންޓަވިއުތަކުން ހޯދުނު ކަންތައްތަކެވެ.

4.1 ޓެސްޓަކުން ހޯދުނު ނަތީޖާތައް:

4.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތައް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތް:

މިބައިގައި އެންމެ ފުރަތަމަ މިބަލައިލަނީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ކިހާ މިންވަރަކަށްތޯ ހާމަ ބެލުމަށް ކުރުވުނު ދިރާސާގެ ނަތީޖާއަށެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި 30 ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ކިޔަވާ އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް ރަނގަޅު ޖަވާބުދިނުން އެނގެންތޯ ބަލައިލާފައި ވާނެއެވެ. ތާވަލު 4.1.1 ގައި މިވަނީ، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް ދެވުނު ސުވާލުކަރުދާހުގައި ހިމަނާފައިވާ ޖުމުލަތަކާއި، އެޖުމުލަތަކުގެ ރަނގަޅު ޖަވާބުގެ އިތުރުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިން، މިޖުމުލަތަކުގެ ޖަވާބު ދީފައިވާގޮތެވެ.

ތާވަލު 4.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތައް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާގޮތް:

ޖުމުލަތައް	ރަނގަޅު ޖަވާބު	ރަނގަޅު (%)	ނުރަނގަޅު (%)
1. ގެރިގެ ގޮތަށް ސައްކު ދިޔައެވެ.	ރައްދުވާ	96.7	3.3
2. ނިމާ އަނބުރުން ތުރުވިއެވެ.	ރައްދުވާ	100.0	0.0
3. ނިމާ ދާހިއްލާ ޕޮލިއެވެ.	ރައްދުނުވާ	63.3	36.7
4. މިމަސައްކަތުގެ ވެރިޔަކަން އިސްކޮޅުވެސް މިދުރަބަހުރު އިސްތާއިލް ދިދިއެވެ.	ރައްދުނުވާ	53.3	46.7
5. އަޅުގަނޑު މިދުނިޔޭގެ އަލިކަން ދުށީ މިގޭ ފަސްދޮޅަސް އަހަރު ކުރިންނެވެ.	ރައްދުނުވާ	43.3	56.7
6. ދަތުރުފުޅުކުރެއްވި މަގުމަތީގައި އެކަށީގެނުގެ އެއްފަހަރުގައި ރިއްސަން ފެނިއެވެ.	ރައްދުނުވާ	86.7	13.3
7. އަހަރެން ދަތުރުކޮށްލަމު ވާދީއްއަށްގައި ރަސްކުރަން މަޑުކޮށްލީމެވެ.	ރައްދުވާ	66.7	33.3

8. އަލިފުދު ފެނިފައި އެންމެ ބޮޑަށް އަސަރުކުރި މާލޭ ޒަލީލާއަށެވެ.	ރައްދުވާ	60.0	40.0
9. ބޮޑު ހުސައިނަށް ހާދުވެސް ފަތިހުގެ އެންމެ ފަހު ހާ ގޮވާ އަޑަށެވެ.	ރައްދުވާ	33.3	66.7
10. އާނާ އިނީ ދުވަސްވެދިރި ބަނޑަށް އަތުންދޫކޮށްލާފައި ވެފައެވެ.	ރައްދުންވާ	63.3	36.7
11. ދޮންކަލަނަ ފިރިމީހާގެ ގައިގައި ބޭނުމެއްކުރުމުގެ ނުވަތަ ފެނަހިފީމެވެ.	ރައްދުވާ	60.0	40.0
12. ކާސިމް މުވައްދުގައި އަޅުއްސުގެވާ ކުޑައިރިޔާޅު ނަޢުތުބުރާއެވެ.	ރައްދުވާ	66.7	33.3
13. ކުޑަ އެނބުރި ދަރި ނާޒިމް ކައިރިއަށެވެ.	ރައްދުވާ	96.7	3.3
14. ނާޒިމްގެ ހިތުގައި ކަށިވި ރިހުމެއް އުފެދުނެވެ.	ރައްދުންވާ	53.3	46.7
15. ކުއްލިއަކަށް ހާމިދާ ބަނޑުގައި އަތްއެޅިއެވެ.	ރައްދުވާ	63.3	36.7
16. ދުރުވެފައިހުރި އިޒްޒަ ފިހާރައިން ނިކުތެވެ.	ރައްދުވާ	83.3	16.7
17. ހަޒާ ހިނގަމުން އަލިފުދުބެއްލެވެ.	ރައްދުވާ	73.3	26.7
18. ހާމިދާ ޒައުޖާ އުނދަގޫވެއްޖެއެވެ.	ރައްދުވާ	66.7	33.3
19. ނާޒު ޒުހިލީ ދުރަށެވެ.	ރައްދުންވާ	46.7	53.3
20. ދޮންކަލަނަ ލިބުނީ ދަރު މަރުހާއެވެ.	ރައްދުވާ	60.0	40.0
21. އަންހެނުންކުއްޖާ އަހަރެމެން ދައްކާލި މަޖިލީހުގައިގެ ސޯފާއެކެވެ.	ރައްދުވާ	56.7	43.3
22. އަހަރެން ފޮނު ބޮއްޖިމެވެ.	ރައްދުވާ	93.3	6.7
23. އާނާ ހުއްޓިއްޖެއެވެ.	ރައްދުންވާ	43.3	56.7
24. އަހަރެމެން އެތާއް ބަޔެއްގެ ތަރުއިނބުސް ރަށުގެ ހަމަޖެހިއްޖެއެވެ.	ރައްދުވާ	56.7	43.3
25. އެކުއްޖޯ ފެންފާއްކަ އަލިގެ ރޯމާމަގި ފެންހުދުނެވެ.	ރައްދުންވާ	66.7	33.3
26. ނިދިވައި އިރުކޮޅުމުގެ މަސައްކަތް ހާލުވިއްޖެއެވެ.	ރައްދުންވާ	63.3	36.7
27. ކުރިއަށް ހިނގަމުންދިޔަ އިޒްޒަތު ހުއްޓިލި ނިޒާރުގެ ފިހާރަ ދޮރުމަށެވެ.	ރައްދުވާ	40.0	60.0
28. އަހަރެން އަމުނާފުލި ތޯރިފުގެ ފަހަތަށެވެ.	ރައްދުންވާ	40.0	60.0
29. އާނާ ހުރީ ފެނަށްމަތީގައި ހަރުދަނާވުން ސޯފާ އުރާލައިގެންނެވެ.	ރައްދުވާ	50.0	50.0
30. އަހަރެން ހުރުވެސް ހުއްޓިފައެވެ.	ރައްދުންވާ	63.3	36.7

ޓޭބަލު 4.1.1 ގައި މިވަނީ ދިރާސާގައި ހިމަނާލެވުނު 30 ޓީޗަރުންނާއި، 30 ބެލެނިވެރިން ޖަވާބުދިނުމުގައި ފާހަގަކުރެވުނު ކަންތައްތަކެވެ. ޓޭބަލު 4.1.1 ން، ދިރާސާގެ ބެލެނިވެރިންގެ ތެރެއިން 100 އިންސައްތަ ބެލެނިވެރިންނަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދޭން އެނގިފައިވީ އެންމެ ޓީޗަރުންކަން އެނގިގެންދެއެވެ.

4.1.2 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

މިބައިގައި ހިމަނާފައިވަނީ، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ހުރިހާ ބެލެނިވެރިންގެ ތެރެއިން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރެވެ.

ފިގަރު 4.1.2 ދިރާސާގެ ބެލެނިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު

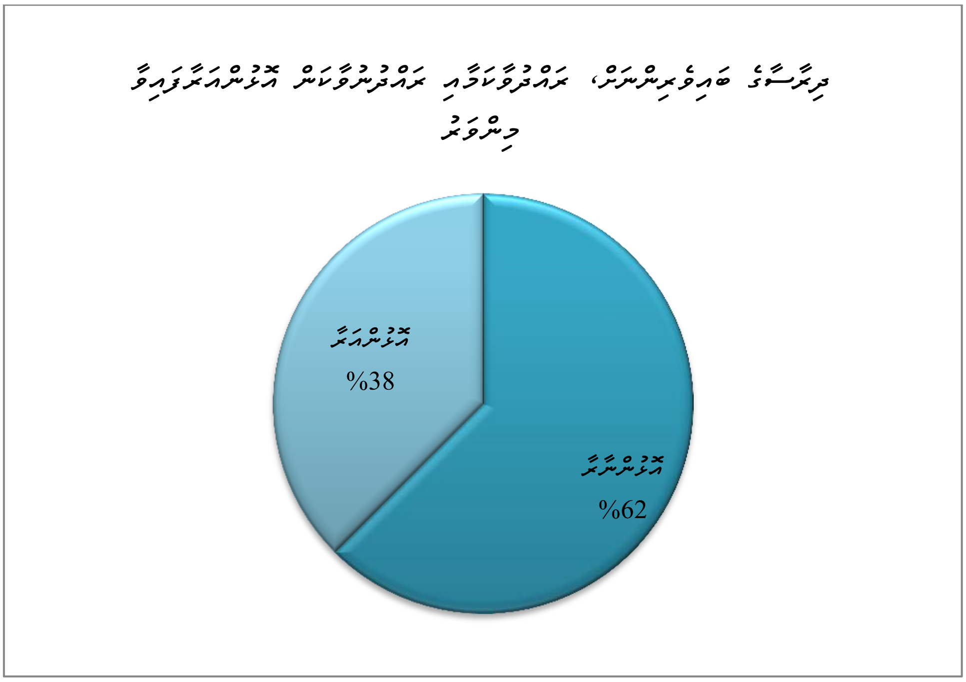

ފިގަރު 4.1.2 ގައި މިވަނީ، ހުށަހެޅުނު ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ދައްކާދޭގޮތުން، ދިރާސާގައި ބެލެނިވެރިންނަށް ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅިފައިވާ ހާލު މިންވަރަކަށްކަން ދައްކުވައިދޭ ޗާޓެކެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގެ ބެލެނިވެރިންގެ ތެރެއިން 62 އިންސައްތަ ބެލެނިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ދިރާސާގެ ބެލެނިވެރިންގެ 38 އިންސައްތަ ބެލެނިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާކަން ހާމަވެއެވެ.

4.1.3 ޗެކަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތް:

މި ދިރާސާގައި 10 ޗެކަރުގެ ޚިދުމަތް ހޯދާފައި ވާނެއެވެ. މިބައިގައި މިބަލަލައިލާނީ، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޗެކަރުން، ޖަވާބުދީފައިވާ ގޮތެވެ. މިގޮތުން ތާވަލު 4.1.3 ގައި، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ 30 ސުވާލަކަށް، ޗެކަރުންގެ ދީފައިވާ ޖަވާބު ރައްދުވެފައިވާ މިންވަރުގެ އިތުރުން، ރައްދުވާ ޖަވާބުދޭން އެނގިފައިވާ މިންވަރުވެސް ހިމަނާފައި ވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޗެކަރުންގެ ޖަވާބުތައް.

ޖުމުލަތައް	ރައްދުވާ (%)	ނުރައްދުވާ (%)
1. ގެރިގެ ގާތަށް ސޮއްލި ދިޔައެވެ.	90	10
2. ނިޔާ އަނދުން ތެދުވިއެވެ.	**100**	0
3. ނިޔާ ދަރިއްޔާ ގޮވިއެވެ.	90	10
4. މިމަސައްކަތުގެ ފުރިހަމަކަން އިސްކޮޅުބޮޑުވެސް މުޅިބަޔަށް އިސްވާއިލް ދިދިއެވެ.	**100**	0
5. އަޅުގަނޑު މިދުނިޔޭގެ އަޚިލާކަން ދުނި މިގޭ ފަސްތުރަގަސް އަރަނު ކުރިންނެވެ.	80	20
6. ދަޢުރުފުރޫކުރެއްވި މަދުމަހީގައި އެކަށޮގާރެގެ އެއްފަހަރުފުރުގައި ރިޢާސަތު ފުރިއެވެ.	90	10
7. އަހަރެން ދަޢުރުއްމަޤީ ވާރިއްގައި ތަހުލޫލަން މަޢުރޫފެވެ.	70	30
8. އަލިފުގެ ފުރިފައި އެނގުން ބޭރަން އަސަރުކުރި މާވަޖި ޖަމީލްއަށެވެ.	60	40
9. ބޭޖެ ހުސޭނަށް ހާލުވެސް ފަޅިހުގެ އެނގުނު ފަހު ހާ ގޮވާ އަޑެއްވެ.	90	10
10. އާނާ އިސް ދުވަސްވުރި ބަނޑަށް އަތުންފޯރާވަރު ވެފައެވެ.	50	50
11. ދޫންކަމަށް ފިރިމީހާގެ ގައިގައި ބައްދައިގެންފައި ތޮށް ފަރައިފިއެވެ.	**100**	0
12. ކާސިމް މާވަހަރުގައި އެތްއުނގެނާތާ ކުޅުއެޅުނުވެ ނަރުޒާލިއެވެ.	80	20
13. ކުޑާ އުނބުރި އައީ ނާޒިމް ކައިރިއަށެވެ.	90	10
14. ނާޒިމްގެ ހިތުގައި ކުއްލި ރަހުމެއް އުފެދުނެވެ.	60	40
15. ކުއްލިއަކަށް ހަމީދާ ބަނޑުގައި އަތްއެޅިއެވެ.	90	10
16. ފާހިވުފައިހުރި އިލްމު ފިހާރައިން ނިކުތެވެ.	**100**	0
17. ހަބާ ހިނގި މިހާރު އަލިފުލުބެއެވެ.	70	30

20	80	18. ހާމިލު ޒަމާނާއި އުނދަގޫވެއެވެ.
40	60	19. ނާޒު ޖެހިލީ ދުރަކަށެވެ.
20	80	20. ދޮންކަމަނަ ލިބޭހުން ދަރު މާލިއެވެ.
30	70	21. އަންހެންކުއްޖާ އަހަރުނަށް ދައްކާލި މަޖުބޫރުވައިގެ ސްކޫލުއެކެވެ.
10	90	22. އަހަރެން ކުރު ބޭއްވިމެވެ.
0	**100**	23. އޭނާ ހުއްޓިއްޖެއެވެ.
30	70	24. އަހަރެން އެމައް ބައްޕަގެ ތެރެއިންވެސް ރަށުގެ ހާލަތުވިއްޖެއެވެ.
40	60	25. އެއްޗެ ފުރުމާއެކު އަލީގެ ތޮތުގައި ފުރުހުރުނެވެ.
60	40	26. ނިދިފައި އިރުކޭދުއްވަނުލަ އަސްތަހަނު ހާލުވިއްޖެއެވެ.
10	90	27. ކުދިއަކު ހިނގުމުގަސް އިތުބަރު ހުއްޓުވުނު ނިޒާމުގެ ފިހާރަ ތޮރަކަށެވެ.
60	40	28. އަހަރެން އަމުދާލުވުނު ތަރީފުގެ ފަހިމަރުކެވެ.
0	**100**	29. އޭނާ ހުރީ ފުރުޞަތުދީގައި ހަމަރިޔާދު ސާނިޔާ އުރާވައިގެންނެވެ.
30	70	30. އަހަރެން ހުރުވުނު ހުއްޓިފައެވެ.

ތާވަލު 4.1.3 ގައި މިވަނީ، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ޓީޗަރުން، ދިރާސާގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބު ދިނުއިވާ ގޮތެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ 100 އިންސައްތަ ޓީޗަރުންނަށް ޢަދަދަކަށް ޖަވާބުދޭން އުނދިހުރިކަން 30 ސުވާލުގެ ތެރެއިން 6 ސުވާލަށެވެ. ވީމާއެކު، ޓީޗަރުންނަށްވެސް، ޢަމްދުވާކާއި ޢަމްދުނުވާކަން އޮތްނަރާކަން މި ދިރާސާއިން ހާމަވެއެވެ.

4.1.4 ޓީޗަރުންނަށް، ޢަމްދުވާކާއި ޢަމްދުނުވާކަން އޮތްނަރާވާ މިންވަރު:

މިބައިގައި ބަލައިލެވޭތިން، ދިރާސާގެ ނަތީޖާ ދައްކާދޭނެ ޓީޗަރުންނަށް ޢަމްދުވާކާއި ޢަމްދުނުވާކަން އޮތްނަރާވާ މިންވަރެވެ. މިގޮތުން، ފުރަތަ 4.1.4 ން ދައްކައިދެނީ، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޓީޗަރުންނަށް، ޢަމްދުވާކާއި ޢަމްދުނުވާކަން އޮތްނަރާވާ މިންވަރެވެ.

ޗާޓު 4.1.4 ބޭކަރުންނަން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޑިޓަރާއާއި މިންވަރު

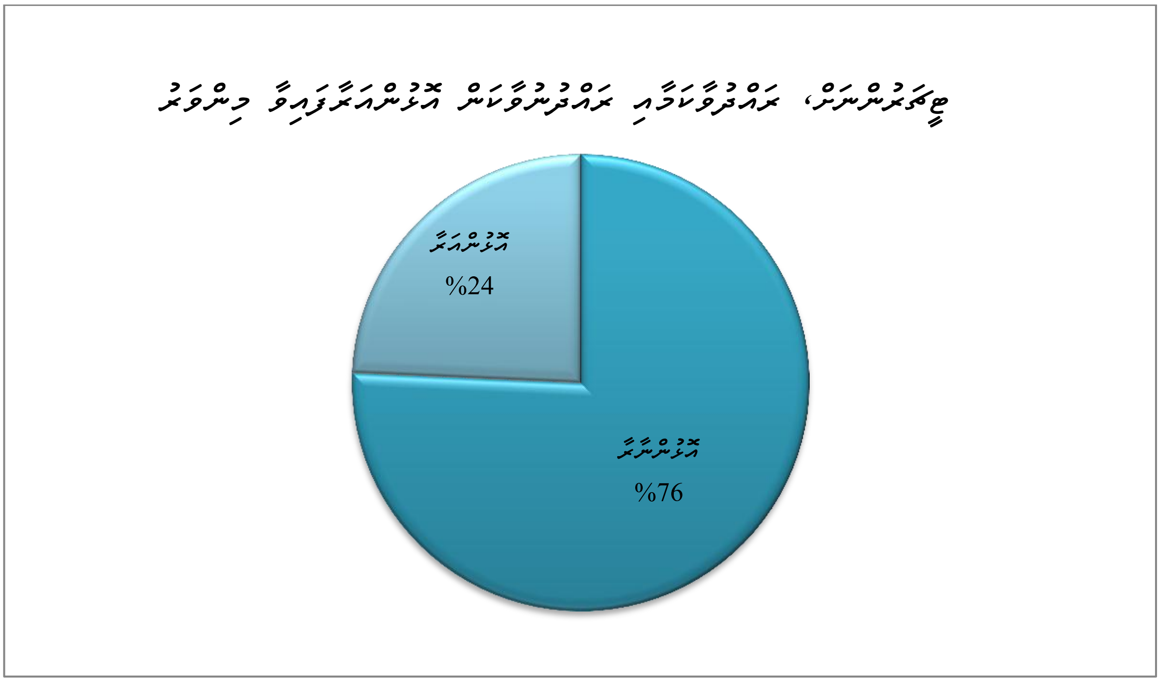

ޗާޓު 4.1.4 ގައި މިވަނީ، ބޭކަރުންނަން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޑިޓަރާއާއި މިންވަރެވެ. މިގޮތުން 76 އިންސައްތަ ބޭކަރުންނަން ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޑިޓަރާއާއި ނުވާކަން ހާމަވެއެވެ. ނަމަވެސް، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ބޭކަރުންގެ، 24 އިންސައްތަ ބޭކަރުންނަން ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޑިޓަރާއާއިވާކަން ދިރާސާއިން ދައްކައެވެ.

4.1.5 ދަރިވަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތް:

ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރޭގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުން، ދިރާސާގެ ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދީފައިވާގޮތް ތާވަލު 4.1.5 ގައި މިވަނީއެވެ.

ތާވަލު 4.1.5 ދަރިވަރުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތް:

ސުވާލުތައް	ރަނގަޅު (%)	ނުރަނގަޅު (%)
1. ގެދޮރު ގާތުން ސައިކަލު ދުއްވައެވެ.	**100**	0
2. ނިޔާ އަންދުން ބެދުވިއެވެ.	**100**	0

3. ނިޔާ ދާއިރާ ފޯމުއެވެ.	50	50
4. މިމަސައްކަތުގެ ވެރިޔަކަށް އިސްކޫލުވެސް މިތުރަބުރު އިސްލާމީ ދިދިއެވެ.	30	70
5. އަލުގަނޑު މިދުނިޔޭގެ އަލިކަން ދިނީ މީގެ ފަސްދޮޅަސް އަހަރު ކުރިންނެވެ.	25	75
6. ދަތުރުފުޅުކުރައްވި މަގުމަތީގައި އެކަލޭގެފާނުގެ އެއްފަހަރުޖެހުމުގައި ރޭއްސަން ފުރިއެވެ.	85	15
7. އަހަރެން ދަތުރުކޮށްދަމީ ވާރޭއްގައި ރޮކުރަނިވަން މަގުތަކުރިޔާލެވެ.	65	35
8. އަލިފުޅު ފެނިފައި އެންމެ ބޮޑަށް އަސަރުކުރީ މާމަދު ޖަމީލާއަށެވެ.	60	40
9. ބޮޑު ހުސްނަރަށް ހެޔޮވެސް ފަޅުހުގެ އެންމެ ފަހު ހާ ގޮވާ އަބަދަށެވެ.	5	95
10. އާދަ އިނީ ދުވަސްވުރި ބަނޑަކަށް އަވަސްޖަހާލުން ވެވުނެވެ.	70	30
11. ދޮންކަލަކަ ފިރިމީހާގެ ގެއިގައި ބައްދަލުވީގެންފައި ރޭން ފަހަރުފިއެވެ.	40	60
12. ކާސިމް މާވަހުގައި އަތްއުނގުލާލާ ކުޅެއްވިއްޔާ ނައްޓާލިއެވެ.	60	40
13. ކުޑަ އުނދުރި އައި ނާޒިމް ކައިރިއަށެވެ.	**100**	0
14. ނާޒިމްގެ ހިތުގައި ކުއްލި ރިހުމެއް އުފެދުނެވެ.	50	50
15. ކުއްލިއަކަށް ހަމީދު ބަނޑުގައި އަތްއެޅިއެވެ.	50	50
16. ފުރިވެފައިހުރި އިބްރާ ފިހާރައިން ނިކުތެވެ.	75	25
17. ހަބީ ހިނގީ މިހާރު އަލިފުޅުބައެވެ.	75	25
18. ހަމީދު ޖައްސާލީ އުނދިލިގައެވެ.	60	40
19. ނާޒު ޖެހިލީ ދުރަށެވެ.	40	60
20. ދޮންކަލަކަ ލިބޭހުން ދަރު މޫހާލިއެވެ.	50	50
21. އަންހެނުންގެ އަހަރެނަށް ދަމުކާލި މަޑުޖެހިލައިގެ ސޯފާއެވެ.	50	50
22. އަހަރެން ފޮނު ބޭއްވިތެވެ.	95	5
23. އާދަ ހުއްޓިއްޖެއެވެ.	15	85
24. އަހަރެނަށް އެތަން ބައްއްގެ ވެރިއެއްގެ ރަޕާ ހޯދާލިއްޖެއެވެ.	50	50
25. އެޑޯ ފެނުމާއެކު އަލިފު ބޯފޮޅި ފެންހުރިންވެ.	70	30
26. ނިދިފައި ދިޔާޚާލްމަހަރުފަހު އަސްފަހަރަށް ހަލުވިއްޖެއެވެ.	75	25
27. ކުރިޔަށް ހިނގުމުން ގެއްލުނު އިބްރާހިމް ހުއްޓުވި ނިޔާދުގެ ފިހާރަ ދޮރަށެވެ.	15	85
28. އަހަރެން އަމުނާވެސް ބާރުލުގެ ފަހިވަރުކެވެ.	10	90

29. އާދަ ހުރި ފެންމަތީގައި ހަދުރިފުޅު ސާރިއާ އުރާޔައިގެންނެވެ.	25	75
30. ހަރަނގަރަ ހުރުވުނީ ހުއްޖަތުފުޅެވެ.	60	40

ތާވަލު 4.1.5 ން، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންނަށްވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި ދަތިތަކާއި ކުރިމަތިލާން ޖެހިފައިވާކަން ހާމަވެއެވެ. ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ 100 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް ރައްދުވާކަން ޖަވާބުދާރީން އުޅޭފަދައިން ބިން ޖުމްލަކުރުމުން ތާވަލު 4.1.5 ން ދައްކައެވެ.

4.1.6 ދަރިވަރުންނަށް 'ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން' ޢުޒުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

ދަރިވަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ޢުޒުރުފައިވާކަން ކުރުވުން ދިރާސާއިން ހާމަވެއެވެ. ޗާޓު 4.1.6 ން ދައްކައިދެނީ ދަރިވަރުންނަށް 'ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން' ޢުޒުރުފައިވާ ކަމާ މިންވަރަކަށް ކަމެވެ.

ޗާޓު 4.1.6 ދަރިވަރުންނަށް 'ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން' ޢުޒުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

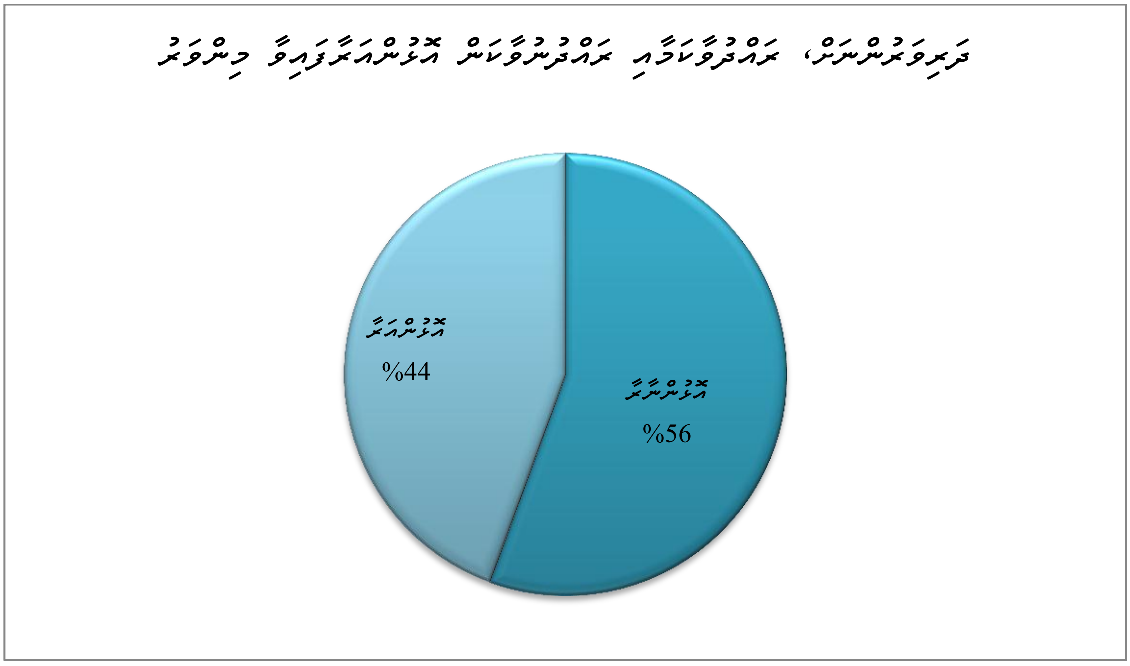

ޗާޓު 4.1.6 ން، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން 56 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށްވުރެ ރަނގަޅަށް ޖަވާބުދީން އުނދަގޫވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، 44 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ޢުޒުންއަރާފައިވާކަންވެސް ތާވަލު 4.1.6 ން ހާމަވެއެވެ.

4.2 އިންޓަރވިއުތަކުން ހޯދުނު ހޯދުންތައް:

މި ދިރާސާ ކުރުމަށްޓަކައި ދިވެހިބަހުގެ 2 ލީޑަރުންނާއި، މާލޭގެ ތަފާތު 5 ސްކޫލަކުން ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ 10 ޓީޗަރުންނާއި އިންޓަރވިއުކޮށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅެނީ ކޮންކޮން ސަބަބުތަކާއި ހުރިތޯ އަދި އޮޅުންފިލުވުމެވެ. ވުމާއެކު މިބައިގައި ހިމަނާފައިވަނީ، ކުރެވުނު އިންޓަރވިއުތަކުން ހޯދުނު ހޯދުންތަކެވެ.

4.2.1 އިންޓަރވިއުގައި ދެވުނު ޖުމުލަތަކަށް، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:

މިބައިގައި ހިމަނާފައި މިވަނީ، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިންނަށް ދެވުނު ޖުމުލަތަކުން ހޯދުނު ކަންތައްތަކެވެ. މިގޮތުން އިންޓަރވިއުގައި ދެވުނު 4 ޖުމުލައަކަށް، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު ތާވަލު 4.2.1 (ހ)، ތާވަލު 4.2.1 (ށ)، ތާވަލު 4.2.1 (ނ) އަދި ތާވަލު 4.2.1 (ރ) ގައި މިވަނީއެވެ. ސްކޫލުތަކުގެ ޓީޗަރުންނާއި އިންޓަރވިއު ކޮށްފައިވާ ކޮންމެ ސްކޫލެއްގެވެސް ދެ ޓީޗަރުންނާއި [illegible]، ސުވާލުތަކަށް ޖަވާބުދީފައިވަނީ، ކޮންމެ ސުވާލަކަށްވެސް އެއް ޓީޗަރަކު ކަމަށް، ވަކިވަކިން ޓީޗަރުންގެ ޖަވާބުތައް ގެނެސްދީފައެއް ނުވާނެއެވެ. މިގޮތުން ޓީޗަރުންގެ ޖަވާބުތައް ގެނެސްދީފައިވާ، އެޓީޗަރުން ނިސްބަތްވާ ސްކޫލުގެ ޖަވާބުގެ ގޮތުގައެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ހ) "ހަސަން ފެންވަރައިދީ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:

ޖުމުލަ: ހަސަން ފެންވަރައިދީ ރަނގަޅު ޖަވާބު: ރައްދުނުވާ	ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ (އިންޓަރވިއުދެމުންގެ ޖަވާބު)	ސަބަބު
އިންޓަރވިއު 1	ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިދީ' މިއީ ވަކި ނުކުރެވޭ އެއް ޢަމަލު ކަމުގައި ވާނަމަ ރައްދުނުވާ. ނަމަވެސް 'ފެން' އާއި 'ވަރުން' ވަކި ކުރެވޭނަމަ ރައްދުވާ.
އިންޓަރވިއު 2	ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިދީ' މިއީ ވަކި ނުކުރެވޭ އެއް ޢަމަލު ކަމުގައި ވާނަމަ ރައްދުނުވާ. ނަމަވެސް 'ފެން' އާއި 'ވަރުން' ވަކި ކުރެވޭނަމަ ރައްދުވާ.

އިންފޯމަންޓް 3	ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިފި' މިއީ ވަކިންކުރެވޭ އެއްޗެއް. ވަކި ގޮތްސަ ކަމަކަށް ކިޔާ ނަމަކަށްވާތީ.
އިންފޯމަންޓް 4	ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިފި' މިއީ ވަކިންކުރެވޭ އެއްޗެއް. ވަކި ގޮތްސަ ކަމަކަށް ކިޔާ ނަމަކަށްވާތީ
އިންފޯމަންޓް 5	ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިފި' މިއީ ވަކިންކުރެވޭ އެއްޗެއް. ވަކި ގޮތްސަ ކަމަކަށް ކިޔާ ނަމަކަށްވާތީ
އިންފޯމަންޓް 6	ރައްދުނުވާ	'ފެންވަރައިފި' މިއީ ވަކިންކުރެވޭ އެއްޗެއް. ވަކި ގޮތްސަ ކަމަކަށް ކިޔާ ނަމަކަށްވާތީ
އިންފޯމަންޓް 7	ރައްދުވާ	'ފެން' އާއި 'ވެރިން' ވަކިކުރެވޭތީ. އަދި ފެން 'ވަރައި' ފަދައިން ވެރިވެސް 'ވަރައި' ކަމުގައި ވާތީ.

ތާވަލު 4.2.1 (ހ) ގައިވާނީ، އިންޓަވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް 'ހަސަން ފެންވަރައިފި' މިޖުމުލައާމެދު ނިންމާފައިވާ ނިންމުންތަކެވެ. މިގޮތުން، އިންފޯމަންޓް 7 ބުނެފައިވަނީ މިއީ ރައްދުވާ ޖުމުލައެއްކަމުގައެވެ. ސަބަބަކީ 'ފެންވެރުން' މިއީ ދެ ވަކި އެއްޗެއްކަމުގައި ވާތީއެވެ. އިންފޯމަންޓް 3، އިންފޯމަންޓް 4، އަދި އިންފޯމަންޓް 5 އަދި އިންފޯމަންޓް 6 ބުނެފައިވަނީ މިއީ ރައްދުނުވާ ޖުމުލައެއްކަމުގައެވެ. މިފާހަގަކޮށް މިގޮތަށް ނިންމީ، 'ފެންވެރުން' މިއީ ވަކިންކުރެވޭ އެއްޗެއްކަމުގައި ވާތީއެވެ. އިންފޯމަންޓް1 އާއި އިންފޯމަންޓް 2 ގެ ޖަވާބަށް ބަލައިލާއިރު، މިދެފަރާތުން ވެސް މިޖުމުލައާއިމެދު ދީފައިވާ (ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ) ނިންމާފައިވެއެވެ. ހިސާބު 4.2.1 (ހ) ގައި މިވާ އިންޓަވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ހަސަން ފެންވަރައިފި" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު، އިންސައްތައިންނެވެ.

ޗާޓު 4.2.1 (ށ) އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ހަސަން ފުންވަރައިފި" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

ޗާޓު 4.2.1 (ށ) ގައި ފާހަގަވާން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 57 އިންސައްތައަކަށް، "ހަސަން ފުންވަރައިފި" މި ޖުމުލައިގެ ޖަވާބު އޮޅުންއަރާފައެއް ނުވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 14 އިންސައްތައަކަށް ރަނގަޅު ޖަވާބުދޭން އެގިފައިވާއިރު، 29 އިންސައްތަ ވަނީ ދެ ގޮތަކަށް ނިންމާފައެވެ. އެހެންކަމުން އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 43 އިންސައްތައަކަށް އޮޅުންއަރާފައި ވެއެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ނ) "އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:

ޖުމުލަ: އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ ރަނގަޅު ޖަވާބު: ރައްދުންވާ	ރައްދުވާ / ރައްދުންވާ (އިންފޮމަންޓުންގެ ޖަވާބު)	ސަބަބު
އިންފޮމަންޓު 1	ރައްދުންވާ	އިބްރާހީމް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގޭތީ. އަދި 'އިބްރާހީމް' ދިއުމުގައި އިތުރު އެއްޗެއް ބޭނުން ނުކުރޭތީ

އިންފޮމޭޝަން 2	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ
އިންފޮމޭޝަން 3	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ
އިންފޮމޭޝަން 4	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ
އިންފޮމޭޝަން 5	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ
އިންފޮމޭޝަން 6	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ
އިންފޮމޭޝަން 7	ރައްދުންވާ	އިބާރާތް ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގެނީ. އަދި 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު ހުއްޓުން ބޭނުން ނުކުރެވޭ

ޝާހިދު 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ، "އިބާރާތް ހިނގައްޖެ" މިޢުލޫމާތުގެ އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި އިންފޮމަންޓުންގެ ނިސްބަތުން. މިގޮތުން ހުރިހާ އިންފޮމަންޓުންވެސް ނިންމާފައިވަނީ މިޢުލޫމާ ރައްދުންވާ ކަމުގައެވެ. ސަފްޙާގައި، 'އިބާރާތް' ދިޔައީ ކަނޑައެޅިގެން ކޮން ތަނަކަށްކަން ނޭނގޭތީއާއި، 'އިބާރާތް' ދިއުމުގައި އިތުރު

އެއްގޮތް ބޭނުން ނުކުރާތީއެވެ. ފިގަރ 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ޢިބާރާތް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު، އިންސައްތައިންނެވެ.

ފިގަރ 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރެވުނު ފަރާތްތަކަށް "ޢިބާރާތް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

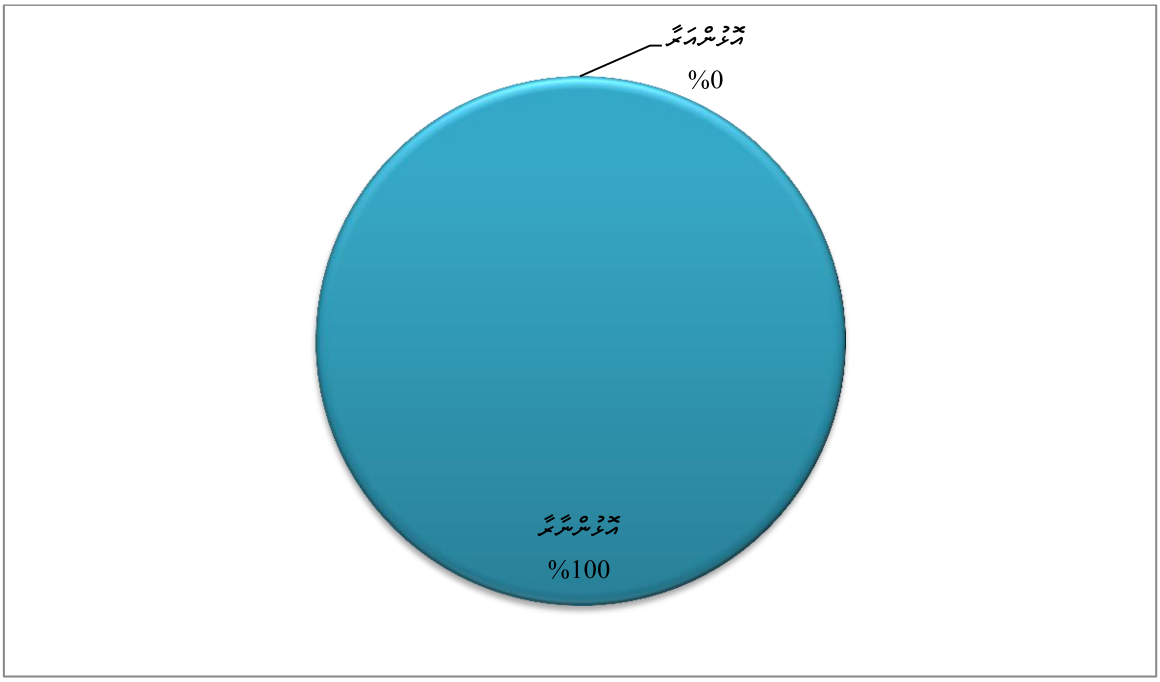

ފިގަރ 4.2.1 (ނ) ގައިވާ ޗާޓުން، "ޢިބާރާތް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލައަކުން އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 100 އިންސައްތަ ރަނގަޅު ޖަވާބު ދީފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައެއް ނުވެއެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ނ) "ހަސަން ބަނޑުބެލީ ކަނބަލެކެވެ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:

ޖުމުލަ: ހަސަން ބަނޑުބެލީ ކަނބަލެކެވެ ރަނގަޅު ޖަވާބު: ރައްދުވާ	ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ (އިންޓަވިއުންގެ ޖަވާބު)	ސަބަބު
އިންޓަވިއު 1	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި 'ކަނބުލުން' ބަނޑުބެލީކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއު 2	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި 'ކަނބުލުން' ބަނޑުބެލީކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއު 3	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި 'ކަނބުލުން' ބަނޑުބެލީކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއު 4	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި 'ކަނބުލުން' ބަނޑުބެލީކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއު 5	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި 'ކަނބުލުން' ބަނޑުބެލީކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއު 6	ރައްދުވާ	ކަންކުރާއަކީ 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރީ ކަމަކީ 'ކަނބުލުން' އަދި ރައްދުވާއަކީ 'ބަނޑުބެލީ'. އަދި

		'ކާނުމުން' ބަނޑުކައްޓާކަން ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއުން 7	ރައްދުވާ	ކަސްޓަމަރައި 'ހަސަން'، ހަސަން ހުރި ކަމަށް 'ކާނުމުން' އަދި ރައްދުވާއަށް 'ބަނޑުކައްޓާ'. އަދި 'ކާނުމުން' ބަނޑުކައްޓާކަން ރައްދުވާތީ

ޗާޓު 4.2.1 (ނ) ން ދައްކައިދެނީ، 'ހަސަން ބަނޑުކައްޓާ ކަނޑައިރު' މިޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުން ދީފައިވާ ޖަވާބާއި ބެހޭ ސަބަބެވެ. މިގޮތުން، ހުރިހާ އިންޓަރވިއުދީފައިވާ މީހުން ރައްދުވާ ޖުމުލައެއްކަމުގައި ނިންމާފައިވެއެވެ. ސަވަބަޢުކުރުގައިވެސް، ކަސްޓަމަރައި 'ހަސަން' ކުރުގެއިވެރި، ހަސަން ހުރި ކަމަށް 'ކާނުމުން'ކަމާއި މިކަން 'ބަނޑުކައްޓާ' އަދި ރައްދުވެވެ. ޗާޓު 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއުގެ ކުރުވުން ފަރާތްތަކަށް "ހަސަން ބަނޑުކައްޓާ ކަނޑައިރު" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު، އިންސައްތައިންނެވެ.

ޗާޓު 4.2.1 (ނ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއުގެ ކުރުވުން ފަރާތްތަކަށް "ހަސަން ބަނޑުކައްޓާ ކަނޑައިރު" މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

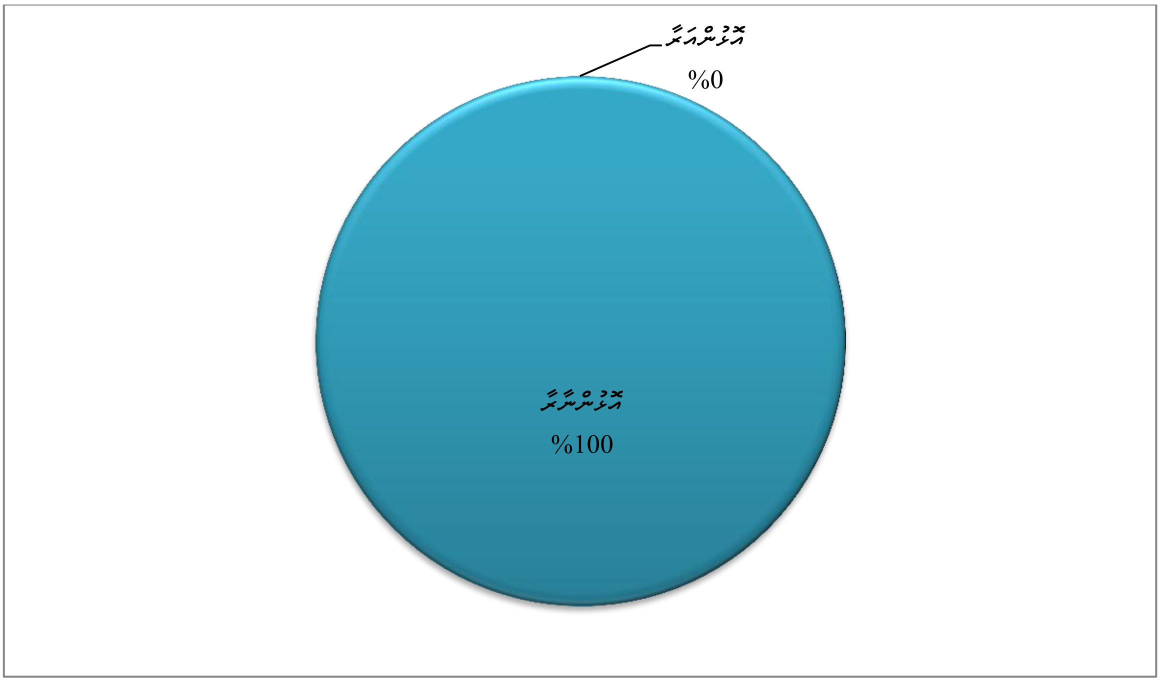

ފިގަރ 4.2.1 (ށ) ގައިވާ ގޮތުން، "ހަސަން ބަނދުކޮށް ކަނޑައިފި" މި ޖުމްލައަށް އިންޓަވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 100 އިންސައްތަ ރަނގަޅު ޖަވާބު ދީފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މި ޖުމްލަ އޮޅުންއަރާފައެއް ނުވެއެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ރ) "ގަހުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޫންޏެއް" މި ޖުމްލައަށް އިންޓަވިއުގެ ބައިވެރިން ދީފައިވާ ޖަވާބު:

ޖުމްލަ: ގަހުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޫންޏެއް ރަނގަޅު ޖަވާބު: ރައްދުނުވާ	ރައްދުވާ / ރައްދުނުވާ (އިންޓަވިއުއީންގެ ޖަވާބު)	ސަބަބު
އިންޓަވިއުއީ 1	ރައްދުނުވާ	އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 2	ރައްދުނުވާ	އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 3	ރައްދުނުވާ	އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 4	ރައްދުވާ	ގަހުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 5	ރައްދުނުވާ	އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 6	ރައްދުނުވާ	އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާތީ
އިންޓަވިއުއީ 7	ރައްދުވާ	ގަހުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުވާތީ

ތާވަލު 4.2.1 (ރ) ގައި ވަނީ، 'ގަހުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޫންޏެއް' މި ޖުމްލައާއި ގުޅު އިންޓަވިއުއީން ނިންމާފައިވާ ގޮތާއި އޭގެ ސަބަބެވެ. މިގޮތުން، އިންޓަވިއުއީ 4 އާއި އިންޓަވިއުއީ 7، އަނބުރައް ދޫންޏުގައި ގަހަށް ރައްދުވާތީ، މިޖުމްލައަކީ ރައްދުވާ ޖުމްލައެއް ކަމުގައި ނިންމާފައިވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، ގަހުގައި ހުރި

އަސްބަހަށް ދޮންނުވުމުގައި ގަހަން ރައްދުނުވާތީ މިއީ ރައްދުވާ ޖުމުލައެއްނޫން ކަމުގައި، އިންޓަވިއުކުރަން 1، އިންޓަވިއުކުރަން 2، އިންޓަވިއުކުރަން 3، އިންޓަވިއުކުރަން 5 އަދި އިންޓަވިއުކުރަން 6 ނިންމާފައިވެއެވެ. ޗާޓު 4.2.1 (ހ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރުވުން ފެށުމުގެ "ގަޑިގައި ހުރި އަސްބަހަށް ދެންނެވުމުގެ" މި ޖުމުލަ އޮޑިއަންސާފައިވާ މިންވަރު، އިންސައްތައިންނެވެ.

ޗާޓު 4.2.1 (ހ) ގައި މިވަނީ އިންޓަރވިއު ކުރުވުން ފެށުމުގެ "ގަޑިގައި ހުރި އަސްބަހަށް ދެންނެވުމުގެ" މި ޖުމުލަ އޮޑިއަންސާފައިވާ މިންވަރު:

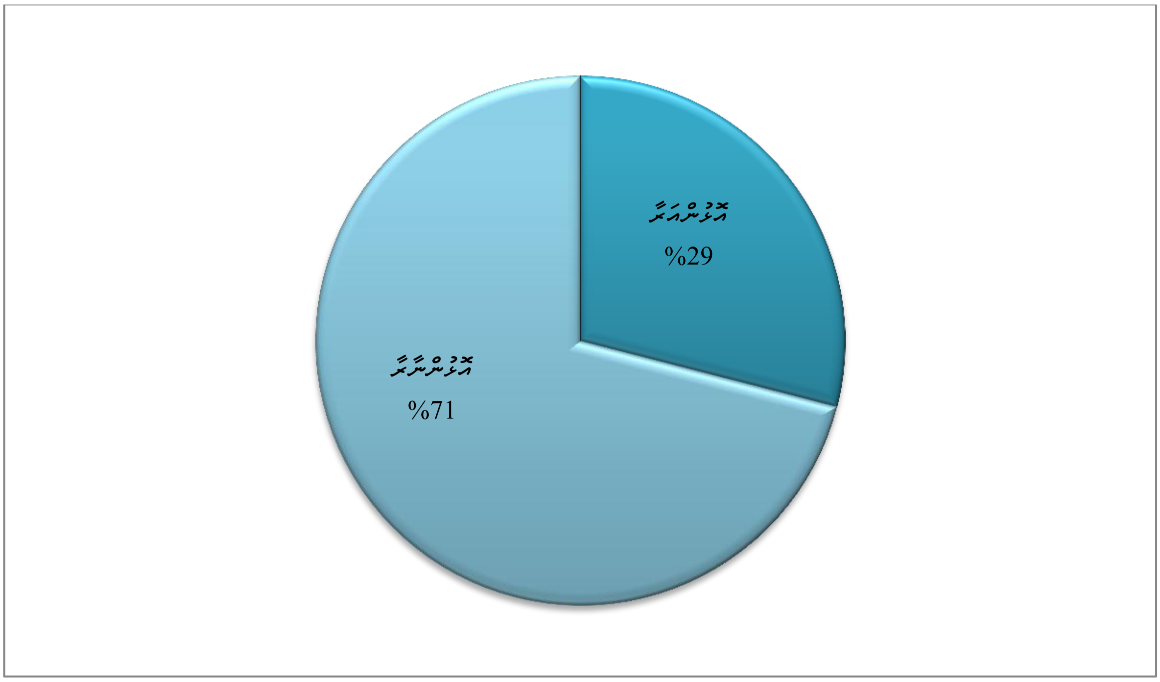

ޗާޓު 4.2.1 (ހ) ގައި ފާހަގަކޮށް، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 71 އިންސައްތައަކީ، ޖަވާބު ރައްދުނުކުރެވިފައެވެ. ހަމަހަމައެކޭ، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 29 އިންސައްތައަކަށް "ގަޑިގައި ހުރި އަސްބަހަށް ދެންނެވުމުގެ" މި ޖުމުލަ އޮޑިއަންސާފައި ވެއެވެ.

އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކަށް ޖުމްލަކޮށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޑިއަންސާފައިވާ މިންވަރު ޗާޓު 4.2.1 (ށ) ގައި މިވަނީއެވެ.

ފިގަރ 4.2.1 (ބ) އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކަށް ޖުމްލަކޮށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު (އިންސައްތައިން):

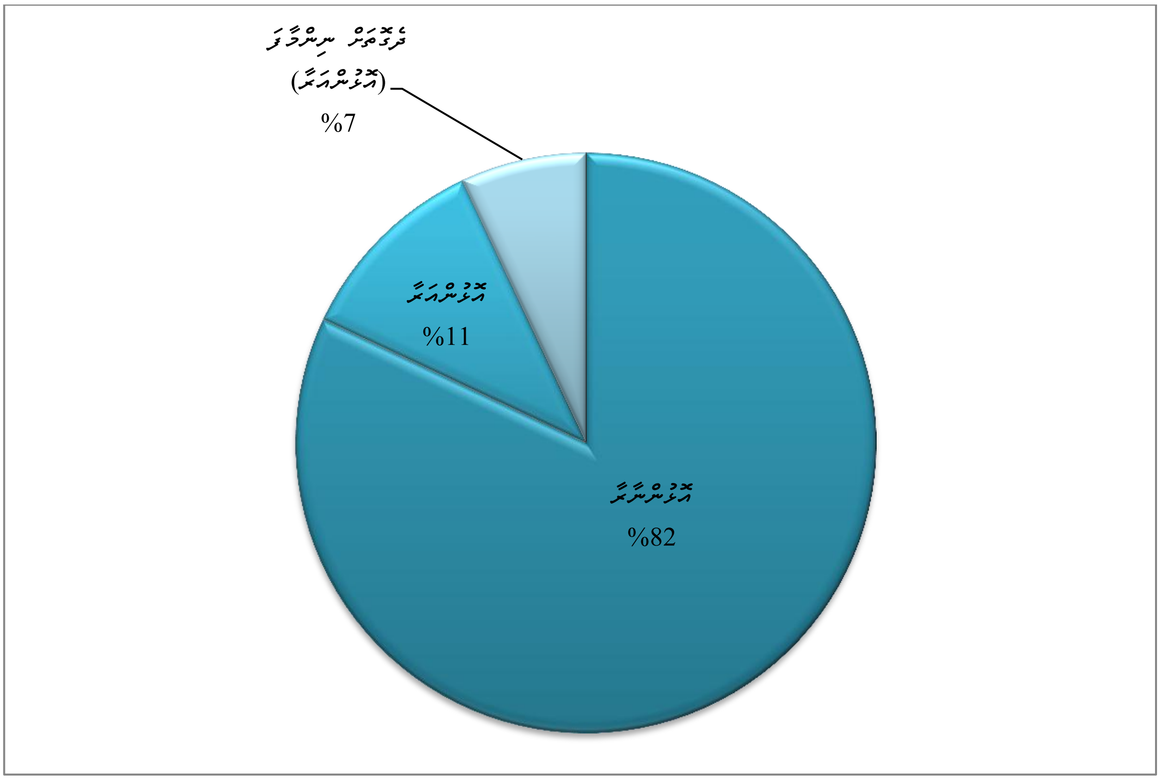

ފިގަރ 4.2.1 (ބ) ގައި ވާގޮތުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 82 އިންސައްތައަށް ޖުމުލަތަކުގެ ރައްދުގެ ޚަބަރު ދޭހަވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 11 އިންސައްތައިގެ ޚަބަރު ރައްދުވެފައިނުވާކަމަށް، 7 އިންސައްތަ ވަނީ ދެ ގޮތަށް ނިންމާފައެވެ. އެހެންކަމުން އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 18 އިންސައްތައަށް ވަނީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައެވެ.

4.2.2 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން، އޮޅުން މެދުވެރިވާ ސަބަބުތައްކަމަށް ބައިވެރިން ދެކޭ ސަބަބުތައް:

މިބައިގައި ހިމަނާފައިވަނީ، ކުރެވުނު އިންޓަރވިއުތަކުގައި، ޚަބަރުތަކުންނަން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުމަށް މެދުވެރިވާ ސަބަބުތައް ކުރުގައި އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުން ހާމަކޮށްފައިވާ ސަބަބުތަކެވެ. ތާވަލު 4.2.2 ގައި މިވަނީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާކަމަށް ހޯދުނު ސަބަބުތަކެވެ.

ތާވަލު 4.2.2 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޯޑިއަންސާ ސަބަބުތައްކަމަށް އިންޓަރވިއުއިން ހޯދުނު ސަބަބުތައް.

މައްސަލަ	ސަބަބު
1. ގަވާއިދުގެ މައްސަލަ	- ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ހުންނަ ތަޢާރަފުގެ ސަބަބުން - ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ދީފައިވާ މިސާލުތަކުގެ ސަބަބުން - ގަވާއިދު ފޮތްތަކުގައި ދީފައިވާ އިތުރު ތަފްސީލުތަކުގެ ސަބަބުން
2. ޓީޗަރުންގެ މައްސަލަ	- ކުދިންނަށް ބުނެދޭއިރު، ޓީޗަރަށް ޔަޤީންނުވުން - ޓީޗަރުންގެ ދެމެދުގައި މައުލޫމާތު ހިއްސާނުކުރުން - ޓީޗަރުން، ގަވާއިދަށް އަހުލުވެރިނުވުން - ތަފާތު ޓީޗަރުންނަށް ލިބިފައިވާ މައުލޫމާތު ތަފާތުވުން - ޓީޗަރުންގެ ފެންވަރުގެ ސަބަބުން (ޑިޕްލޮމާ، ޑިގްރީ..)

ތާވަލު 4.2.2 ން ހާމަވާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުނީ މައިގަނޑު ދެ ސަބަބަކާއި ހުރެއެވެ. އެއީ ގަވާއިދުގެ މައްސަލައާއި ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންގެ ސަބަބުންނެވެ.

ބާބު 5 (ޚުލާޞާ ބަޙުސް)

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ ޤަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، ފާހަގަކޮށް ދިރާސާކުރުމުގައި ކިހާވަރަކަށް އޮޅުންއަރާތޯއާއި، އޮޅުންއަރަނީ ކީއްވެތޯ ހޯދާ ބެލުމަށް ކުރެވުނު ދިރާސާއެކެވެ. މި ދިރާސާ ކުރިއަށް ގެންދިޔުމަށްޓަކައި މައުލޫމާތު އެއްކުރެވިފައިވަނީ، މިކަމަށްޓަކައި ހިތައިގަންނަވާ ގޮތަކަށް. މިގޮތުން މި ދިރާސާގައި، ބައިވެރިން ދަރަޖާ ފުރުވުން ކްލާސް އެންމެ ސުވާލުކަރުދާހުންނާއި، ކުރުވުން އިންޓަވިއު އެންމެ ސުވާލު ކަރުދާހުން، މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ހޯދުމަށް ދިވެހިން ދިރާސާ ފާހަގަކުރެވިފައެވެ. މިބައިގައި ޚުލާޞާކޮށްލުމާއި މިސާލު، ދިރާސާގެ ބައިވެރިން ދަރަޖާ ހުރި ކްލާސްތައް ސުވާލު ކަރުދާހުންނާއި، އިންޓަވިއުގައި ކުރުވުން އެންމެ ސުވާލުތަކުގެ ނަތީޖާއިން ދިޔަ މައުލޫމާތު އެއްކޮށްލައިގެންނެވެ. ފޮރާއެކު މި ޚުލާޞާކުރަނީ މިބައިގައިވާ ހުރިން ހުރިންތަކުން ފެނުނު ނަތީޖާގެ ގޮތްތަކެވެ. އަދި މި ނަތީޖާތަކާއި ލިޓްރޭޗަރރިވިއުއާ އަޅައި ބަލާލައިފައެވެ.

5.1 ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

ޖަދުވަލު 4.1.1 ގައިވާ، "ނިޔާ އުނދުން ތަދުވިއްޖެ" މިޖުމުލައިން ބަޔާންވާއިރު، މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަމަކީ 'ތަދުވި' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'ނިޔާ' އެވެ. މިޖުމުލައިގައި 'ނިޔާ' 'ތަދުވި' 'އުނދުން' ކަމަށް ވާތީ، ޖުމުލައިގައިވާ ކަން (ތަދުވި) އުނދުނަށް ރައްދުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ޤަވާޢިދާ ހުޅުމަޓްކުރާ ފާއިޒާ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝިހާބު (1355ހ) އާއި މުހައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުހައްމަދު ޖަމީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައިން، "ނިޔާ އުނދުން ތަދުވިއްޖެ" މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަން، 'ނިޔާ' އަށާއި 'އުނދުން' ރައްދުވާނީ މިޖުމުލައަކީ ރައްދުވާ ޖުމުލަތަކެވެ. މިޖުމުލައަށް ދިރާސާގައި ބައިވެރިންގެ 100 އިންސައްތަ، ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވާކަން ފާހަގަ ކުރެވުނެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމުލަ ދިރާސާގެ އެއްވެސް ބައިވެރިއަކަށް އޮޅުންއަރާފައި ނުވާކަން ހާމަވެއެވެ.

ޖަދުވަލު 4.1.1 ގައިވާ، "ގެރިގެ ގާތަށް ސޯއްޓި ދިޔައެވެ" މިޖުމުލައިން ބަޔާންވާއިރު، މިޖުމުލައިން ބަޔާންވާއިރު، މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަމަކީ 'ދިޔަ' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'ސޯއްޓި' އެވެ. މިޖުމުލައިގައި 'ސޯއްޓި' 'ދިޔައީ' 'ގެރިގެ' ގާތަށް ކަމަށް ވާތީ، ޖުމުލައިގައިވާ ކަން (ދިޔަ) ގެރިއަށް ރައްދުވެއެވެ. ޖަދުވަލު 4.1.1 ގައިވާ، "ކާބޭ

އެނބުރި އަޔޭ ނާޒިލް ކައިރިއަށެވެ“ މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'އައީ' އެވެ. މިކަން ހުރަސް 'ޔާޔޭ' އެވެ. މިޖުމުލައިގައި 'ޔާޔޭ' 'އައީ' 'ނާޒިލް' ކައިރިއަށް ކަލަން ވާތީ، ޖުމުލައިގައިވާ ކަން (އައީ) ނާޒިލްއަށް ބައްދަލުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝިހާބު (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ބައްދަލުވާ ކަންކަމުގައި، އެކަމެއްކުރުމުން އޭގެ އަމަލު ކަންކުރިމާއްދާ އެހެންމިހާކަން ނުވަތަ އެހެން އެއްޗަކަށް ބައްދަލުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ބަޔާންކުރުމުން ދި ޖުމުލައިގައިވާ މިގޮތަށް ވާތީ، މި ދި ޖުމުލަވާ ބައްދަލުވެއެވެ. މި ދި ޖުމުލައިން ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 96.7 އިންސައްތަ ބަހަގޮތް ޖަވާބު ދިފާއުވާކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ. ފުރާއްޓާ ދިރާސާގެ 3.3 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް މިޖުމުލަ ބޭނުންއަރާފައިވާކަން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ ”އަހަރެން ފޮނި ބޭއްވީތޯ“ މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'ބޭއްވީން' އެވެ. މިކަން ހުރަސް 'އަހަރެން' އެވެ. ޖުމުލައިގައި 'އަހަރެން' 'ބޭއްވީ' 'ފޮނި' ކަލަން ވާތީ، ޖުމުލައިގައިވާ ކަން (ބޭއްވީން) ފޮނިނަ ބައްދަލުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝިހާބު (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، ”އަހަރެން ފޮނި ބޭއްވީތޯ“ މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަން، 'އަހަރެންނަށާއި' 'ފޮނިނަ' ބައްދަލުވޭ، މިޖުމުލައި ބައްދަލުވާ ޖުމުލައެކެވެ. މިޖުމުލައަށް ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 93.3 އިންސައްތަ ބަހަގޮތް ޖަވާބު ދިފާއުވާކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 6.7 އިންސައްތައަކަށް މިޖުމުލަ ބޭނުންއަރާފައިވާކަން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ، ”ބޮޑު ހުސްނަށް ހާދިސީ ފަރިހުގެ އެނގޭ ފަހު ހާ ބޮޑާ އަޖައިބެވެ“ މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'ހާދިސީ' އެވެ. މިކަން ހުރަސް 'ބޮޑު ހުސްނު' އެވެ. ކަންކުރާއަޔާ، ކަންކުރި، ކުރާ، ކުރާނެ ނުވަތަ ކަމެއް ސިފަކުރާގޮތް ފަރާތް ދާހަސްދު ނަންކަމުގައި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ހާމަކޮށްދެއްވާފައިވެއެވެ. ފުރާއްޓާ، 'ހާދިސީ' މިކަލިމަ 'ބޮޑު ހުސްނު' ގަސްތުގައި ކުރި ކަމަކަން ނުވި ކަމުގައި ވިޔަސް، މިކަމުން ބޮޑު ހުސްނަށް ސިފަކުރިބަސްވާތީ، ބޮޑު ހުސްނު ކަންކުރާއަކަށް ވެއެވެ. މިޖުމުލައިގައި، ބޮޑު

ހުސްނަރަށް ސާފުވެނީ ހާ ގޮވާ އަޅުން ކަމަށްވާތީ، 'ހާޖަތްވެސް' މިކަން ރައްދުވެއެވެ. ދިރާސާކާއި ތަޢާރަޒް ޔުނިވަރސިޓީ ޓެކުނީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޤަތީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، "ބިދުޢަ ހުސްނަރަށް ސާފުވެނީ ފަސިހުގެ އެންމެ ފުރަ ހާ ގޮވާ އަޅުނުތޯ" މި ޢުމުރުގައިދާ ކަން، 'ބިދުޢަ ހުސްނަރާއި' 'ހާވަން' ރައްދުވާމީ މިޢުމުރަށްދިޔަވެސް ރައްދުވާ ޢުމުރަށްދާކަމެވެ. ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން، މިޢުމުރަށް ރަނގަޅު ޢަދަދު ދުވެފައިވޭ 33.3 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށްކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، 66.7 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް، މިޢުމުރަ ޢުމުރުއަހަރާއި ވާކަންވެސް ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ، "ކުރިއަށް ހިނގުމުންދާނެ އިޖާބަށް ހުއްޖަތެއް ނިޔާތުގެ ފިލާވަ ދޫރަކަށެވެ" މި ޢުމުރަށްދިމާވާ ކަމަކީ 'ހުއްޖަތެއް' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'އިޖާބު' އެވެ. އިޖާބަށް ހުއްޖަތެއް ނިޔާތުގެ ފިލާވަ ދޫރަށް ކަމަށްވާތީ، މި ޢުމުރަށްދިމާވާ ކަން ނިޔާރަށްވެސް ރައްދުވެއެވެ. ދިރާސާކާއި ތަޢާރަޒް ޔުނިވަރސިޓީ ޓެކުނީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޤަތީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާ ކަންކަމުގައި، އެކަމުގެ ކުރާގޮތް ބަލަފާ ކަންކުރިމަށްދާން އެހެންމިހެކަން ނުވަތަ އެހެން އެއްބަޔަކަށް ރައްދުވެއެވެ. ފުރާއެކު، މި ބުނުމުގައި ވަގުތަށް، ބައާންކުރުމުން ޢުމުރަށްދިމާވެސް ވާނީ؛ މި ޢުމުރަށްވެސް ރައްދުވެއެވެ. ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ "އަހަންނަށް އަމުރުވެނީ ތިރީގެ ފަހިވަރުކަށެވެ" މި ޢުމުރަށްދިމާވާ ކަމަކީ 'އަމުރުވެނީ' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'އަހަރެން' ނޫވެ. މިކަން ރައްދުވާ އިމުރު ފަރާތެއް މިޢުމުރަށްއެގައި ނުވެއެވެ. ދިރާސާކާއި ތަޢާރަޒް ޔުނިވަރސިޓީ ޓެކުނީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޤަތީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުނުވާކަމަށް ކަންކުރި ފަރާތެއްނުން އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުނުވާ ކަންކަމެވެ. ފުރާއެކު، މިޢުމުރަށް ރައްދުނުވާ ޢުމުރަށްވެއެވެ. "ކުރިއަށް ހިނގުމުންދާނެ އިޖާބަށް ހުއްޖަތެއް ނިޔާތުގެ ފިލާވަ ދޫރަކަށެވެ" މިޢުމުރަށާއި "އަހަންނަށް އަމުރުވެނީ ތިރީގެ ފަހިވަރުކަށެވެ" މިޢުމުރަށް، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ޢަދަދު ދުވެފައިވޭ 40

އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 60 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް މިޖުމުލަ ވަކި އޮޅުންއަރާފައިކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ، "އޭނާ ހުރީ ފެންގަޑުމަތީގައި ހެދުރިފުޅު ސާރިއާ އުރާލައިގެންނެވެ" މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަމަކީ 'ހުރީ' އެވެ. މިކަން ކުރީ 'އޭނާ' އެވެ. އޭނާ ހުރީ 'ސާރިއާ' އުރާލައިގެންކަމަށްވާތީ، އޭނާ ހުރީ ހުރުން ސާރިއާއަށްވެސް ރައްދުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ގުޅޭ ޤަވާއިދު ލިޔުއްވާފައިވާ ޒުލްފާ މަރްޔަމް (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުހައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުހައްމަދު ޖަމީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، މި ޖުމުލަވެސް ރައްދުވެއެވެ. މިޖުމުލައަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިވަނީ 50 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށްކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމުލަ، ދިރާސާގެ 50 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް އޮޅުންއަރާފައިވާކަންވެސް ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ.

ބަޔާންކުރެވުނު ފާހަގަކުރެވޭ އެނގުންތެރިކަމުގައި، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި އޮޅުންއަރާފައި ވެއެވެ. ޖަދުވަލު 4.1.2 ގައިވާ ޖުމުލަ، ދިރާސާގައި ހިމަނާފައިވާ ޖުމުލަތަކަށް، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ޖަވާބު ދޭން އެނގިފައިވަނީ 62 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށެވެ. ހަމައެއާއެކު ދިރާސާގެ 38 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް މި ޖުމުލަތަކަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިނުވާކަންވެސް ޖަދުވަލު 4.1.2 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 38 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާކަމަށް ދިރާސާއިން ދައްކައެވެ.

5.1.1 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޕާޓިސިޕަންޓުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

ތާވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "ނިމާ އަނދުން ތަޅުވިއެވެ" މިޖުމުލައިގައި، ކުރިންވެސް ބަޔާންކުރި ފަދައިން ރައްދުވާ ޖުމުލައެކެވެ. "އޭނާ ހުރީ ފެންގަޑުމަތީގައި ހެދުރިފުޅު ސާރިއާ އުރާލައިގެންނެވެ" މިޖުމުލައިގައިވެސް ރައްދުވާ ޖުމުލައެއްކަމުގައި ކުރިން ބަޔާންކޮށްފައި ވާނެއެވެ. "ނިމާ އަނދުން ތަޅުވިއެވެ" އާއި "އޭނާ ހުރީ ފެންގަޑުމަތީގައި ހެދުރިފުޅު ސާރިއާ އުރާލައިގެންނެވެ" މި ދެ ޖުމުލައަށް ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޕާޓިސިޕަންޓުންގެ 100 އިންސައްތަ،

ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވާކަމުން، މި ދެ ޖުމުލަ ދިރާސާގެ އެއްވެސް ބައިވެރިއަކަށް ޢަދުސްއަރާފައި ނުވާކަން ތާވަލު 4.1.3 ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "މިމަސައްކަތުގެ ފިޔަވަޅަކީ އިސްލާހުވުމީ މިތަޢުބީރު އިސްތިޢާރާ ދިރިއުޅެވެ" މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'އިސްލާހުވުން' އެވެ. ކަންކުރާއަށް، ކަންކުރި، ކުރުން ނުވަތަ ކަމުން ސިފަކުރެވޭގޮތް ފަރާތް ޤާނޫނީ ނަސްރުގައި ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިތަޢުބީރު އިސްތިޢާރާ ދިރިއުޅޭ، 'އިސްލާހުވުން' މިކަމުން ސިފަކުރެވޭގޮތް ފަރާތްތަކަށް ވާތީ މިޖުމުލައިގެ ކަންކުރާއަށް، މިތަޢުބީރު އިސްތިޢާރާ ދިރި ވަނީއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަން ރައްދުވާ އިތުރު ފަރާތެއް މިޖުމުލައިގައި ނުވެއެވެ. ތާވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "އޭނާ ހުސްބިއްޗެއެވެ" މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'ހުސްބިއްޗެ' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'އޭނާ' އެވެ. މިޖުމުލައިގައި، 'އޭނާ' ފިޔަވާ 'ހުސްބިއްޗެ' ރައްދުވާ އިތުރު ފަރާތެއް ނުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝިހާބީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޖަމީލު (1979) ބަހުސްކުރުމުގައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމަކީ އުސޫލަކަށް ބާރު ކަސްކުރިވާނެތީ އެހެންމިހަކަން ނުވަތަ އެހެން އެއްކަމަކަށް ރައްދުވާކަމެވެ. އެހެންކަމުން "މިމަސައްކަތުގެ ފިޔަވަޅަކީ އިސްލާހުވުމީ މިތަޢުބީރު އިސްތިޢާރާ ދިރިއުޅެވެ" އާއި "އޭނާ ހުސްބިއްޗެއެވެ" މި ދެ ޖުމުލައިގެ ރައްދުވާ ދެ ޖުމުލައެއް ކަމެވެ. މި ދެ ޖުމުލައިގެ ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި 100 އިންސާނުންގެ، ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވާކަމީ، މި ދެ ޖުމުލަ ދިރާސާގެ އެއްވެސް ބައިވެރިއަކަށް ޢަދުސްއަރާފައި ނުވާކަން ތާވަލު 4.1.3 ން ހާމަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "ދަނޑުކަމަށް ފިރިމީހާގެ ގައިގައި ބަނޑަށްގަތުމުގައި ކަޅުން ފިހަރައިފިއެވެ" މި ޖުމުލައިގައިވާ 'ކަޅުން ފިހަރައިފި' އަކީ މި ޖުމުލައިގެ ކަމެވެ. މިކަން ކުރަނީ ޖުމުލައިގައިވާ 'ދަނޑުކަމަށް' އެވެ. ދަނޑުކަމަށް ކަޅުން ފޮނި ފިރިމީހާގެ ގައިގައި ބަނޑަށްގަތުމުގައިކަމަށް ވާތީ، 'ކަޅުން ފިހަރައިފި' 'ފިރިމީހާ' އަށްވެސް ރައްދުވެއެވެ. ތާވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "ފޮނިފިލައިވާ ކުރު އިތުރު ފަސްރަހުން ނިކުތެވެ" މިޖުމުލައިން ބަޔަކަށްބާރުބޮޑު، މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަލިމަ 'ނިކުތް' އެވެ. މިކަން ކުރަނީ 'އިތުރު' އެވެ. އިތުރު ނިކުތީ 'ފަސްރަހުން' ކަމަށް ވާތީ، މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަން ފަސްރަހުގެންވެސް ރައްދުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004)

އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޢަލީ (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، ބަޔާންކުރުމުން ދެ ޖުމްލައަކީވެސް ރަނގަޅުވާ ދެ ޖުމްލަތަކެވެ. މި ބަޔާންކުރުމުން ދެ ޖުމްލައަށްވެސް ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ޗެކަރުންގެ 100 އިންސައްތަ، ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވާކަން ޖަދުވަލު 4.1.3ން ހާމަވެއެވެ. ވުމާއެކު، މި ދެ ޖުމްލަ ދިރާސާގެ އެއްވެސް ޗެކަރަކަށް ރަނގަޅުކަމަށް ނިންމާފައިވާކަން ޖަދުވަލު 4.1.3 ން ހާމަވެއެވެ.

ޖަދުވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "ނިދިފައި އިރުކޮޅެއްވުމަށްފަހު އަސްލަމް ހޭލިއްޖެއެވެ" މި ޖުމްލައިގައިވާ ބަހަކީ 'ހޭލިއްޖެ' އެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) ބަޔާންކޮށްފައިވާ ފަދައިން، މިބަހުން (ހޭލިއްޖެ)، ސިފަކުރެވިގެންދަނީ ހާލަތަކީ މި ޖުމްލައިގައިވާ 'އަސްލަމް' ކަމަށް ވާތީ، އަސްލަމަކީ މި ޖުމްލައިގެ ކަންކުރާއެވެ. އަސްލަމް ފަހަރު މި ޖުމްލައިގައި 'ހޭލިއްޖެ' މިކަން ރަނގަޅު އެހެން ފަދައަކަށް ނުވެއެވެ. ޖަދުވަލު 4.1.3 ގައިވާ، "އަހަރެންނަކީ އަމުދުންގޮސް ތަރައްގީވެފައިވާ ..." މިޖުމްލައިގައިވާ ބަހަކީ 'އަމުދުންގޮސް' އެވެ. މިކަމުން ކޮންފަދައެއް 'އަހަރެން' ނޫނެވެ. 'އަހަރެން' ފަހަރާ، 'އަމުދުންގޮސް' ރަނގަޅު އެހެން ފަދައެއް މި ޖުމްލައެއްގައިވެސް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރުޝްދީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޢަލީ (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ފަދައިން، ބަޔާންކުރުމުން ދެ ޖުމްލައިގައިވާ ދެ ބަހުގެ ބަދަލު ('ހޭލިއްޖެ' އަދި 'އަމުދުންގޮސް')، ބަދަލުކުރިމާ ('އަސްލަމް' އާއި 'އަހަރެން') ދެން ބަދަލުވިކަން ނުވަތަ އެހެން އެއްޗަކަށް ރަނގަޅުވާނެ، މި ދެ ބަޔާންކުރުމުން ރަނގަޅުވާ ދެ ޖުމްލައެވެ. "ނިދިފައި އިރުކޮޅެއްވުމަށްފަހު އަސްލަމް ހޭލިއްޖެއެވެ" އާއި "އަހަރެންނަކީ އަމުދުންގޮސް ތަރައްގީވެފައިވާ ..." މި ދެ ޖުމްލައިގެ ރަނގަޅުކަން ޖަވާބުދޭން އެދިފައިވާ، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ޗެކަރުންގެ 40 އިންސައްތަ ޗެކަރުންނަށް ޖަދުވަލު 4.1.3 ން ތަފާތެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޗެކަރުންގެ 60 އިންސައްތަ ޗެކަރުންނަށް ބަދަލުކުރުމުން ދެ ޖުމްލަ ރަނގަޅުވާކަން ޖަދުވަލު 4.1.3 ން ހާމަވެއެވެ.

ޖަދުވަލު 4.1.3 ން އެނގިގެންދާގޮތުގައި، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ޗެކަރުންނަށް، ރަނގަޅުވާކަމާއި ރަނގަޅުނުވާކަން ދެނެގަތުމުގައި ރަނގަޅު ވެއެވެ. ފަހުން 4.1.4 ގައިވާ ގޮތުން، ދިރާސާގައި ހިމަނާފައިވާ

ޖުމުލަތަކަށް، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ޓީޗަރުންގެ ތެރެއިން ރަނގަޅު ޖަވާބު ދޭން އެނގިފައިވަނީ 74 އިންސައްތައަ ޓީޗަރުންނަށް. ހަމަމިއާއެކު، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޓީޗަރުންގެ 24 އިންސައްތައަ ޓީޗަރުންނަށް މި ޖުމުލަތަކަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިނުވާކަން ފިގަރު 4.1.4 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޓީޗަރުންގެ ތެރެއިން 24 އިންސައްތައަ ޓީޗަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާކަން ދިރާސާއިން ދައްކައެވެ.

5.1.2 ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާ މިންވަރު:

ތާވަލު 4.1.5 ގައިވާ، ޖުމުލަތަކުގެ ތެރެއިން، "ގެރިގެ ގާތަށް ސައްލި ދިޔައެވެ"، "ނިޔާ އަނދުން ތެދުވިއެވެ" އަދި "ކުޑޭ އަނބުރި އައީ ނާޒިމް ކައިރިއަށެވެ" މި ތިން ޖުމުލަވެސް، ކުރިން ޖެހިކަސްތޮޅުފައިވާ ފަދައިން ރައްދުވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ 100 އިންސައްތަ ވަނީ، މި ތިން ޖުމުލައަށްވެސް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދީފައިވާކަން ތާވަލު 4.1.5 ން ހާމަވެއެވެ. ވީމާއެކު، މި ތިން ޖުމުލަ، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި އެއްވެސް ދަރިވަރަކަށް އޮޅުންއަރާފައެއް ނުވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.5 ގައިވާ، "އަހަރެން ފޮތް ބައްލަވާލުވި" މި ޖުމުލައަކީވެސް ކުރިން ޖެހިކަސްތޮޅުފައިވާ ފަދައިން، ރައްދުވާ ޖުމުލައެކެވެ. މިޖުމުލައަށް ދި ރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ދަރިވަރުންގެ 95 އިންސައްތަ ދަރިވަރުން ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވާކަން ތާވަލު 4.1.5 ން ހާމަވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ 5 އިންސައްތަ ދަރިވަރުން މި ޖުމުލައަށް ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިނުވާކަން ތާވަލު 4.1.5 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި ޖުމުލަ، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ 5 އިންސައްތައަކަށް އޮޅުންއަރާފައި ވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.5 ގައިވާ، "ބޮޑު ހުސްނަރަން ކަރުވުސި ފަތިހުގެ އަސްމު ފަހު ހާ ގޮވާ އަޑަރުވެ" މިޖުމުލައަކީ، ކުރިން ބަޔާންކުރެވުނު ފަދައިން ރައްދުވާ ޖުމުލައެކެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ތާވަލު 4.1.5 ގައިވާ، "ކުރިއަށް ހިނގަމުންދޮށް އީޖާދު ހުއްޓުވުނީ ނިޔާރުގެ ފޮރާގަ ދޮނަރުވެ" މި ޖުމުލައަކީވެސް ރައްދުވާ ޖުމުލައެކެވެ. މި ދެ ޖުމުލައިގެ ތެރެއިން، "ބޮޑު ހުސްނަރަން ކަރުވުސި ފަތިހުގެ އަސްމު ފަހު ހާ ގޮވާ އަޑަރުވެ" މި ޖުމުލައަށް ރަނގަޅު ޖަވާބުދީފައިވަނީ، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ 5 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށްކަން

ތާވަލު 4.1.5 ން ފާހަގަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، 95 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް، މިޖުމުލައިގެ ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައެއް ނުވެއެވެ. ވުމާއެކު، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ 95 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް މި ޖުމުލަ ވަނީ އޮޅުން އަރާފައެވެ. "ކަރީމް ހިނގަމުންގޮސް އިތުރަށް ހުއްޓުނީ ނިޔާޒުގެ ފިހާރަ ދޮރުކަށެވެ" މި ޖުމުލައިގެ ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައިވަނީ، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ 15 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށްކަން ތާވަލު 4.1.5 ން ފާހަގަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދަރިވަރުންގެ 85 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް މި ޖުމުލަ ވަނީ އޮޅުންއަރާފައިވާކަން ވެސް އެނގެނީއެވެ.

ތާވަލު 4.1.5 ގައިވާ، "އަހަރެންނަށް އަމުނާފުވުމީ ތާރީޚުގެ ފަށަވަރުކަމެވެ" މިޖުމުލައާއި "އާނާ ހުރިބިސްކޮށެވެ" މި ދެ ޖުމުލަވެސް ރައްދެއް ނުވެއެވެ. "އާނާ ހުރިބިސްކޮށެވެ" މިޖުމުލައަށް ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައިވަނީ، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ 10 އިންސައްތައަށެވެ. 90 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް މި ޖުމުލައިގެ ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައިނުވާކަން ތާވަލު 4.1.5 ން ފާހަގަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މި ޖުމުލަ، ދަރިވަރުންގެ 90 އިންސައްތައަށް ވަނީ އޮޅުންއަރާފައެވެ. ތާވަލު 4.1.5 ން ފާހަގަވާ ގޮތުގައި، "އަހަރެންނަށް އަމުނާފުވުމީ ތާރީޚުގެ ފަށަވަރުކަމެވެ" މި ނުޖުމުލައަށް ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައިވަނީ 15 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށެވެ. އެހެންކަމުން 85 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް ވަނީ މި ޖުމުލަ އޮޅިފައިކަންވެސް ތާވަލު 4.1.5 ން ފާހަގަވެއެވެ.

ތާވަލު 4.1.5 ން އެނގުނު ގޮތުގައި، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ދަރިވަރުންނަކީވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކުރުމުގައި އޮޅުންއަރާފައި ވާއެވެ. ޖަދުވަލު 4.1.6 ގައިވާ ގޮތުން، ދިރާސާގައި ހިމެނުނު ޖުމުލަތަކަށް، ދިރާސާގައި ހިމެނޭ ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން ރައްދުވާ ޖަވާބު ދޭން އެނގިފައިވަނީ 56 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށެވެ. ހަމައެއާއި ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ 44 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް މި ޖުމުލަތަކަށް ރައްދުވާ ޖަވާބު ދެވިފައިނުވާކަންވެސް ޖަދުވަލު 4.1.6 ން ފާހަގަވެއެވެ. އެހެންކަމުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ ތެރެއިން 44 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިވާކަމަށް ދިރާސާއިން ދައްކައެވެ.

5.2 އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޭޝިއަށްތަކާއި މިންވަރު:

ތާވަލު 4.2.1 (ހ) ގައިވާ، "ހަސަން ފެންވަރައިދީ" މި ޖުމުލަގައިވާ، އިންގިރޭސިބަ 3، އިންގިރޭސިބަ 4، އިންގިރޭސިބަ 5 އަދި އިންގިރޭސިބަ 6 (ޑިޕާޓްމަންޓް ޑިވެލޮޕް ފަރަކަތް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012) ނިންމަފައިނީ 'ހަސަން ފެންވަރައިދީ' ރައްދުވާ ޖުމުލަތައް ބޭނުންކުރުމުގައެވެ. މި ޖުމުލައިގާ ރައްދުންވާ ޖުމުލަތައްކުރުމުގައި މި އިންގިރޭސިބޭން ނިންމަވާފައިވަނީ 'ފެންވަރައިދީ' މިޔާ ވަކިންކުރާ އެއްވަރުޖެހުމަކަށް ބަލާފައެވެ. މިގޮތުން 'ފެން' އާއި 'ވެރިން' ވަކިންކުރެވުނީ 'ފެންވެރިން' މިޔާ ވަކި ހާއްބަ ކަމަކަށް ބިޔާ ނަމަކަށްވާޖެ ކަމަށްވެސް މި ހަވާލު އިންގިރޭސިބޭން ހާމަކުރައްވާފައި ވެއެވެ. މިއާ ޚިލާފަށް އިންގިރޭސިބަ 7 (ޑިޕާޓްމަންޓް ޑިވެލޮޕް ފަރަކަތް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012) ނިންމަވާފައިވަނީ 'ހަސަން ފެންވަރައިދީ' މިޔާ ރައްދުވާ ޖުމުލައެއްކަމަށެވެ. މިގޮތުން 'ފެން' އާއި 'ވެރިން' ވަކިކުރެވޭނެކަމުގައިވެސް ހާމަކުރައްވާފައިވެއެވެ. އަދި <u>ފެން 'ވަރައި' ފަދައިން ވެރިވެސް 'ވަރައި'</u>
<u>ކަމުގައި</u> ހާމަކުރައްވަވައެވެ.

އިންގިރޭސިބަ 1 (2012) އާއި އިންގިރޭސިބަ 2 (2012) 'ހަސަން ފެންވަރައިދީ' މި ޖުމުލަގައިވާ ދެ ބޮޑުކަން ނިންމަވައެވެ. މިގޮތުން 'ފެންވެރިން' މިޔާ ވަކި ނުކުރެވޭ އެއް ތަރުޖަ ކަމުގައި ވާނަމަ މިޔާ ރައްދުންވާކަމެއްކަމަށާއި ނަމަވެސް 'ފެން' އާއި 'ވެރިން' ވަކި ކުރެވޭނަމަ މިޔާ ރައްދުވާ ޖުމުލައެއް ކަމުގައި ވިދާޅުވެފައި ވެއެވެ. (ޑިޕާޓްމަންޓް ޑިވެލޮޕް ފަރަކަތް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012).

"ހަސަން ފެންވަރައިދީ" މި ޖުމުލައިގައި، 'ފެންވެރިން' މިޔާ، ފެން އެއްޗެއް ވަރައިލުމުގެ މާނައިގައި ބޭނުންކޮށްފައިވާ ތަރުޖަމާ ނުކުރެ. މި ތަރުޖަ ބޭނުންކޮށްފައި މިވަނީ، ހަސަން ސާފު ޖާގަޔުގެ ބޮޑުން ކުރާ ކަމެއްގެ ބޮޑުގައެވެ. އެހެންކަމުން، "ހަސަން ފެންވަރައިދީ" މިޖުމުލައިގައި މިވާ "ފެންވެރިން" މިޔާ ވަކިކުރެވޭން ތަރުޖަ ނުކުރެ. "ހަސަން ފެންވަރައިދީ" މި ޖުމުލައިގައިވާ، 'ފެންވެރިން' ހަސަން ފިޔަވާ އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުއްނުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީހަށް ޚިދުމަތްކުރެއްވި ފާޒިލާ މަރްޔަމް (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) އަދި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) ޖަމީލު (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުންވާކަމަކީ، އެކަމެއް ކޮންގޮތް އާދެ ޢަމަލު، ކަންކަމަ ވީމާ ނުވެސް އެހެން

މިހާކަން ނުވަތަ އެހެން އެއްޗަކަށް ރައްދުނުވާކަމެވެ. ތާވަލު 4.2.1 (ހ) ގައިވާ ޖުމުލައިގައިވާފަދަ ހަސަނު ފެންވަރުމުން އެކަންތަކެއް ރައްދުވަނީ ހަމައެކަނި ހަސަނަށެވެ. އެހެންކަމުން މިއީ ރައްދުނުވާ ޖުމުލައެކެވެ.

ފިގަރު 4.2.1 (ހ) ގައިވާ ގޮތުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ ތެރެއިން "ހަސަނު ފެންވަރައިފި" މި ޖުމުލައަށް، ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިވަނީ، 57 އިންސައްތައަކަށެވެ. ހަމަމިއާއެކު، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 14 އިންސައްތައިގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުވެފައިނުވާކަމަށް ފިގަރު 4.2.1 (ހ) ން ހާމަވެއެވެ. ހަމައެހެންމެ، 29 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަކީ ދެ ގޮތަށް ނިންމާފައެވެ. އެހެންކަމުން އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 43 އިންސައްތައަކަށް، މި ޖުމުލަވަނީ އޮޅުންއަރާފައެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ށ) ގައިވާ، 'އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ' މިހެން ބުނުމުން އިބްރާހީމް ދިޔައީ ކޮންގޮތަކަށްކަން ކަށަވަރުކޮށް ނޭނގެއެވެ. އަދި އިބްރާހީމް ދިޔުމުގައި އިތުރު އެއްޗެއް ބޭނުން ނުކުރާތީ މިއީ ރައްދުނުވާ ޖުމުލައެއް ކަމުގައި އިންޓަވިއުން 1 (2012)، އިންޓަވިއުން 2 (2012)، އިންޓަވިއުން 3 (2012)، އިންޓަވިއުން 4 (2012)، އިންޓަވިއުން 5 (2012)، އިންޓަވިއުން 6 (2012) އަދި އިންޓަވިއުން 7 (2012)ވެސް އެއްބަސްވެވަޑައިގެންނެވިއެވެ. (ލިޔުންތެރިޔާގާ ވިދާޅުވި ވާހަކައެއް، އޮކްޓޫބަރ 2، 2012).

އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ ބުނުމުން، އިބްރާހީމް ދިޔަ ދިޔުން އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުއެއްނުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ތާރީހީ ޒުވާނުންގެ ޤަވާއިދު މަންހަޖު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަޙްމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝަރީފު (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި ރައްދުނުވާކަމުގެ، ކަންކުރި ފަރާތުން ފަރާތަކަށް ރައްދުނުވާ ކަންތަކެވެ. އެހެންކަމުން، 'އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ' ވެސް އިބްރާހީމް ފިޔަވާ އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުނުވާތީ މިއީ ރައްދުނުވާ ކަމެކެވެ.

ފިގަރު 4.2.1 (ށ) ގައިވާ ގޮތުން، "އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ" މި ޖުމުލައަށް އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 100 އިންސައްތަ ރަނގަޅު ޖަވާބު ދީފައި ވެއެވެ. މާނައަކީ، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ނ) ގައިވާ، "ހަސަން ބަނޑުކުރާ ކަނޑައެޅުން" މި ޖުމުލައިގައިވާ، ކަންކުރާއިރު 'ހަސަން'، ހަސަން ކުރި ކަމަށް 'ކަނޑައެޅުން' އަދި ރައްދުވާއަށް 'ބަނޑުކުރާ'ކަމެވެ. އެހެންކަމުން މިޖުމުލައިގައި 'ކަނޑައެޅުން' ބަނޑުކުރާތަން ރައްދުވާކަމާ މިއީ ޖުމުލައެއް ކަމުގައި އިންޓަވިއުދިނުން 1 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 2 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 3 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 4 (2012) އަދި އިންޓަވިއުދިނުން 5 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 6 (2012) އަދި އިންޓަވިއުދިނުން 7 (2012) ވެސް އެއްބަސްވެވަޑައިގެންނެވި ގޮތުގައި މި ޖުމުލައަކީ ރައްދުވާ ޖުމުލައެކެވެ. (ލިޔުންތެރިއާގެ ފިޔަވަޅު ވާހަކައެއް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012).

ހަސަން ބަނޑުކުރާ ކަނޑައެޅުން، ހަސަން ވަރި ކަންކުރާއަށް، ބަނޑުކުރާ ކަނޑައެޅުމަކީ ކަން އަދި ބަނޑުކުރަނީ ރައްދުވާއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ބާރަހަށް ހެދުމަތްކުރާ ޤަވާޢިދު މަޖުލިސް (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ރަޝީދީ (1355ހ) އާއި މުހައްމަދު އަމީން (1366ހ) އަދި މުހައްމަދު ޖަމީލު (1979) ބާރަކަށްރައްދުވާއިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާ ކަންކަމުގައި، އެކަމާއްކަށުމުން އޭގެ ހަމަޔު ކަންކަށިމާރުން އެހެންމިހާރު ނުވަތަ އެހެން އެއްޗެއްކަން ރައްދުވާއެވެ. އެހެންކަމުން، ބަނޑުކުރާ ކަނޑައެޅުން ހަސަނަށާއި ބަނޑުކުރާ ރައްދުވާ މިއީ ރައްދުވާކަމެކެވެ.

ފިގަރ 4.2.1 (ނ) ގައިވާ ގޮތުން، "ހަސަން ބަނޑުކުރާ ކަނޑައެޅުން" މި ޖުމުލައަށްވެސް އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 100 އިންސައްތަ ރަނގަޅު ޖަވާބު ދީފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި އެއްވެސް ފަރާތަކަށް މި ޖުމުލަ އޮޅުންއަރާފައި ނުވާކަން ފާހަގަކުރެވުނެވެ.

ތާވަލު 4.2.1 (ރ) ގައިވާ، 'ގަހުގައި ހުރި އަނބުގަހެއް ފޮނިވެއްޖެ' މި މި ޖުމުލައާގުޅޭ އިންޓަވިއުދިނުން 4 (2012) އާއި އިންޓަވިއުދިނުން 7 (2012) ހާމަކުރައްވާފައިވަނީ މިއީ ރައްދުވާ ޖުމުލައެއް ކަމުގައެވެ. މިގޮތުން ގަހުގައި ހުރި އަނބުގަހެއް ފޮނިވުމުގައި ގަހަށް ރައްދުވާތީ ކަމަށެވެ ހާމަކުރައްވާފައި ވެއެވެ. (ލިޔުންތެރިއާގެ ފިޔަވަޅު ވާހަކައެއް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012). ނަމަވެސް އަނބުގަހެއް ފޮނިވުމުގައި ގަހަށް ރައްދުނުވާ ކަމުގައި އިންޓަވިއުދިނުން 1 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 2 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 3 (2012)، އިންޓަވިއުދިނުން 5 (2012)

އަދި އިންޓަރނެޓް 6 (2012) ހާމަކުރައްވާފައި ވެއެވެ. (ޖުންސްޓިރާގާމް ވިޑިއޯ ވާހަކައެއް، އޮކްޓޫބަރު 2، 2012). އެހެންކަމުން މިއީ ރައްދުނުވާ ޤުދުރަތެއްކަމުގައިވެސް ހާމަކުރައްވާފައި ވެއެވެ.

'ގަމުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޮންވެއްޖެ' މިޤުދުރަތުގައިވާ ކަމަކީ 'ދޮންވެއްޖެ' އެވެ. ކަންކުރާއަކީ، ކަންކުރި، ކުރާނެ ނުވަތަ ކަމެއް ސިފަކުރެވޭގޮތް ފަރާތް ދާދިކަންތަކު ނަންކަމުގައި ދިވެހިބަހާއި ބާރީހަން ހިދުމަތްކުރާ ޤަޢިދު މަރުކަޒު (2004) ހާމަކޮށްފައިވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިޤުދުރަތުގައިވާ ކަމަކީ (ދޮންވެއްޖެ)، އަނބުރަކަށް ސިފަކުރެވޭގޮތާއި، އަނބުރައް ކަންކުރާއަށް ވެއެވެ. އެހެންނަމަވެސް، މި ޤުދުރަތުގައި، ކަން ރައްދުވާ އިބާރާތް ފާހަގަކޮށް ނުވެއެވެ. ދިވެހިބަހާއި ބާރީހަން ހިދުމަތްކުރާ ޤަޢިދު މަރުކަޒު (2004) އާއި ހުސައިން ރަޝީދު އަހުމަދު (1999) އާއި އިބްރާހީމް ޝިހާބީ (1355ހ) އާއި މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1366ހ) އަދި މުޙައްމަދު ޖަމީލު ދީދީ (1979) ބަޔާންކުރައްވާފައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުނުވާކަމީ، ކަންކުރި ފާހަގަކުރުން ރައްދުނުވާ ކަންތައްކަމެވެ. އެހެންކަމުން، ގަމުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޮންވުމުގައި އަނބުރައް ދުރުން ފާހަގަކަން 'ދޮންވުން' ރައްދުނުވާނެ މިއީ ރައްދުނުވާކަމެކެވެ.

ފިގަރ 4.2.1 (ހ) ގައި ފާހަގަކޮށް، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 71 އިންސައްތަ، "ގަމުގައި ހުރި އަނބުރައް ދޮންވެއްޖެ" މި ޤުދުރަތުގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުކޮށްފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 29 އިންސައްތައަށް ވުރެ ރަނގަޅު ޖަވާބު ނުދެވިފައެވެ. އެހެންކަމުން އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 29 އިންސައްތައަށް މި ޤުދުރަތުގެ އޮޅުންއަރާފައިކަން ހާމަވެއެވެ.

ފިގަރ 4.2.1 (ށ) ގައި ފާހަގަކޮށް، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކުގެ 82 އިންސައްތައަށް ޤުދުރަތްތަކުގެ ރަނގަޅު ޖަވާބު ދެވިފައިވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 11 އިންސައްތައިގެ ޖަވާބު ރަނގަޅުނުވާކަމާއި، 7 އިންސައްތަ ވުރެ ދު ގޮތަށް ނިންމާފައިކަންވެސް ފިގަރ 4.2.1 (ށ) ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިންގެ 18 އިންސައްތައަށް ވުރެ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާފައިކަން ދިރާސާއިން ދައްކައެވެ.

5.3 ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާ ސަބަބުތައް:

ބަހާސްކުރުމުން މަޢުލޫމާތުން އެނގިގެންދާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން، ދަރިވަރުންނާއި ޓީޗަރުންނަށްވެސް އޮޅުންއަރާފައި ވެއެވެ. އެހެންކަމުން، މިބައިގައި މި ޑިސްކަޝަންކުރަނީ، ޓީޗަރުންނާއި ދިވެހިބަސް ކިޔަވާ ދަރިވަރުންނަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުން ދިމާވާ ސަބަބުތަކެވެ. މިގޮތުން މިސަބަބުތަކަކީ، ކުރުން އިންޓަރވިއުއިން ލިބުނު މަޢުލޫމާތުން ހޯދިފައިވާ ސަބަބުތަކެއް ކަމަށް ފާހަގަކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރުވަނީ ދުރުވެރިވާ މައިގަނޑު ދެ މައްސަލަތައްކަން ތާވަލު 4.2.1 ން ހާމަވެއެވެ.

5.3.1 ޕްރައިމަރީގެ މަރުޙަލާ:

ޕްރައިމަރީގެ މަރުޙަލާއަކީ، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ބައިވެރިން ފާހަގަކޮށްފައިވާ އެއް މައްސަލައެވެ. މިގޮތުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ފަރާތްތަކުން ހާމަކުރެއްވިގޮތުގައި، ޕްރައިމަރީ ގްރޭޑުތަކުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަމާއި ބެހޭ ގޮތުން ދަސްކޮށްދިނުމުގައި ކުރި މަރުޙަލާތަކުގެ ސަބަބުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކުރުން ދެނެގަތުމުގައި އޮޅުންއަރައެވެ. ނަމަވެސް، ޕްރައިމަރީ ގްރޭޑުތަކުގައި ފޮތުގައި ހުންނަ މިސާލުތަކުގެ ސަބަބުންވެސް ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން، އޮޅުންއަރާކަމުގައި، މި ބައިވެރިން ފާހަގަކުރައްވައިވެއެވެ. މީގެ އިތުރުންވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަމާއި ގުޅިގެން ޕްރައިމަރީ ގްރޭޑުތަކުގައި ފޮތުގައި ހުންނަ އިތުރު ތަމްރީނުތަކުގެ ސަބަބުންވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރާކަމަށް އިންޓަރވިއުގެ ބައިވެރިން ހާމަކުރައްވާފައިވާކަން ތާވަލު 4.2.1 ން ހާމަވެއެވެ.

ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު (2004) އާއި މުޙައްމަދު ޖަމީލް (1979) ގަވާއިދުގައިވާ ގޮތުގައި، ރައްދުނުވާކަމަކީ، <u>ކަންކުރި ފަރާތުން އެހެން ފަރާތަކަށް ރައްދުނުވާ ކަންކަމެވެ</u>. މިގޮތަށް ބަހާސްކުރުމުގައި ވެސް، **ރައްދުނުވާ ޢަމަލުތަކުގައިވެސް**، އެޢަމަލުތަކުގައި ވާ ކަން، އެ ކަން ކުރާ ފަރާތަކަށް **ރައްދުވާކަން** އެނގެން ނެތެވެ. އެހެންކަމުން، ކަންކުރި ފަރާތަށް ރައްދުވާތީ، މިފަދަ ޢަމަލުތަކަށް ރައްދުވާ ޢަމަލުތައް ކަމުގައި ނިންމާފައިވާ ކަމުގައިވެސް ބެލެވިދާނެއެވެ. މިގޮތުން، ތާވަލު 4.1.1 ގައިވާ، “އަހަރެންނަން އަމުނާފުޅުނި ތާރީޚުގެ ވިއްކާލައިފިން” މި ޖުމުލައިގައިވާ ކަން 'އަމުނާފުޅުނި'، މިޖުމުލައިގެ ކަންކުރާ 'އަހަރެން' އަށް

ރައްދުވެއެވެ. މި ޖުމުލަ، ދިރާސާގެ ބައިވެރިންގެ 60 އިންސައްތައަކަށް އޮޅުންއަރާފައިވާކަން ތާވަލު 4.1.1 ން ހާމަވެއެވެ. އެހެންކަމުން މި އަރާފައިވާ އޮޅުމަކީ، މި ބާރުންކުރުވުން ތަޢާރަފުވުގެ ސަބަބުން، އަރާފައިވާ އޮޅުމަކަށް ވާހަކަދަން ބޭނުމެވެ. ހަމަމިއާއެކު، މިޖެކަރ ރިވިއުގައި ގެނެސްފައިވާގޮތަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމުގެ ބަޔާނާތަކުގެ ގޮތުގައި ކަންތައްތައްކުރުމަށް ފާހަގަކޮށްފައި ގަވާއިދުގައި ބާރުންކުރުވުމުގައި ވެއެވެ. ނަމަވެސް ގަވާއިދުތަކުން ފާހަގަކޮށްފައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމުގެ ބަޔާނާތަކަށް ބަލާ، ސިފަ ވަކި ބަޔާނާތަކަށް ކަނޑައެޅި ބުނަން ނޫނީ ކަމެވެ. މިކަން މިޖެހިފައި ރިވިއުންފައިވާ ހަމަޖެހިފައެވެ. ވިޔަސް ގަވާއިދުގައިވާ މި ބާރުންކުރުވުން ސަބަބުތަކާއި ހެދި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ދެނެގަތުމުގައި އޮޅުންއަރަނީކަމުގައި ބެލެވެއެވެ.

5.3.2 ޓީޗަރުންގެ މައްސަލަ:

ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުން ދިމާވަނީ، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންގެ ސަބަބުން ކަމަށް އިންޓަވިއުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ބައިވެރިން ފާހަގަކޮށްފައި ވެއެވެ. މިގޮތުން، މި ބައިވެރިން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ދަރިވަރުންނަށް ބޭނުންދިނުމުން، ޓީޗަރުންނަށްވެސް އަޅުގަނޑުމެންގެ ސަބަބުން ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުން ކުރެވެއެވެ. ވީމަ 4.1.4 ން ދައްކާ ގޮތުގައި، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވިޔާ ޓީޗަރުންގެ 24 އިންސައްތައަކަށް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅިފައިވެއެވެ. ދަރިވަރުންނަށް އަދި އޮޅުންތައް ރަނގަޅުކޮށްދޭން ތިބޭނީ ޓީޗަރުންނަކަށްވުމައި، ރަނގަޅަށް އޮޅުން ނުކުމާ ހުރުމުގެ ސަބަބުން، ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުންލަފުމުގައި ޒިންމާދާރުވެއެވެ.

އިސްވެ ބަޔާންކުރުވުން ސަބަބުގެ އިތުރުން، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންގެ ގުދުރަތި މައުލޫމާތު ހޯދާނުކުރުމަށްވެސް، ދަރިވަރުންނަށް އޮޅުންއަރާ ސަބަބެއްކަމުގައި، އިންޓަވިއުގައި ބައިވެރިވިޔާ ޒަމާނީކަން ގަވާއިދުކުރި ވެއެވެ. ހަމަމިއާއެކު، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުން، ދިވެހިބަހުގެ ޒަވާއިދުން އަހުލުވެރިނުވުމަށްވެސް، އިންޓަވިއުގެ ބައިވެރިން ގަވާއިދުކުރީއާ ގޮތުގައި، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުން ދިމާވާ ސަބަބެކެވެ. މިގޮ އިތުރުން، މި ބައިވެރިން ގަވާއިދުކުރީއާ ގޮތުގައި، ތަޖުރިބާ ޓީޗަރުންނަށް ޖިޔާފަތްވާ މައުލޫމާތު ތަޖުރިބާކުރުވުމަށްވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، އޮޅުންއަރާ ސަބަބެކެވެ. މިގޮތުން، ތާވަލު 4.2.1 (ހ) ގައިވާ "ހަސަން ފުންވަރައިޒި" މިޖުމުލަގަން ބަލައިލާއިރު، އިންޓަވިއުގައި ބައިވެރިވިޔާ ބައެއް ބައިވެރިން،

މިޖުމުލައިގައިވާ 'ފެންވެރުން' އަކީ އެއް ތަފްޞީލުކަމަށް ނިންމާއިރު، ބައެއް ބައިވެރިން ނިންމާފައިވަނީ މިއީ ދެ ތަފްޞީލެއް ކަމަށެވެ. މިގޮތަށް މި ފާހަގަކޮށްދެވޭ ނިންމުންތައް ބަޔާންވެފައި މިވަނީ، މި ފާހަގަކޮށްލަން ތިބިފައިވާ މައުލޫމާތުގެ ސަބަބުން ކަމުގައި ތާވަލު 4.2.1 (ހ) ގައި، <u>ސަބަބުގެ</u> ގޮތުގައި ފާހަގަކޮށްފައިވާ ކަންތައްތަކުން ހާމަވެއެވެ. މި ބަޔާންކުރުން ސަބަބުގެ އިތުރުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވެފައިވާ ފާހަގަކޮށްތަކުން ފާހަގަކޮށްފައިވާ ގޮތުގައި، ޗެކަރުންގެ ތަޖުރިބާ ފެންވަރުގެ ތަފާތުތަކާވެސް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރުމަށް ދިމާވާ ސަބަބެކެވެ. މިގޮތުން، [illegible] ނިންމާފައިވާ ޗެކަރުންނާއި ޖެހިލި ދުރުގައި، ފެންވަރުގެ ތަފާތު ހުރިކަމެއްވެސް ސަބަބެއް ކަމުގައި ނިންމައެވެ. އެހެންކަމުން، ބަޔާންކުރުން ކަންތައްތަކުގައިވާ، ޗެކަރުންގެ ތަފާތު މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ސަބަބުން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ކަމަށް ބެލެވެއެވެ.

ބާބު 6 (ނިންމުން)

6.1 ނިންމުމުގެ ޚުލާޞާ

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ އެކަށައަޅާފައިވާ ޒަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާގޮތާއި ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީ ޔާ މިންވަރަކަށްޓޯ އާއި އޯޑިއަންސަކީ ޕީއެލްޓީ ހެދިގެން ކުރެވެން ދިރާސާއެކެވެ. މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ހޯދިގެން "މިޓެސްޓު ދެތަން" ޕްރޮޓޮކޯލް ބަލައި ހެދިގެން މި ދިރާސާގައި، މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މައުލޫމާތު ފެންނަނީ ހޯދިފައިވާ ފާހަގަކުރެވިއްޖެ.

ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީ ޔާ މިންވަރަކަށްޓޯ ހޯދިގެންތަކުގައި، 30 ބައިވެރިން ޖުމްލަ ހެއްދުން ކޮޅުގެ އެންޑުގެ ސަމާލު ކަރުދާހުން، މިކަމާއި ބެހޭ މައުލޫމާތު ހޯދިފައިވާ ފާހަގަކުރެވުނެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން، ދިރާސާގައި ހިމެނުނުވުން ޤުދުރަތީކަން ރަނގަޅު ޒަވާބު ދޭން އެނގިފައި ވަނީ، 62 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށެވެ. ހަމައިއާއެކު، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ބައިވެރިންގެ 38 އިންސައްތަ ބައިވެރިންނަށް ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީޔާވާގޮތް މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ.

މި ދިރާސާގައި، ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންނަށް، ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީ ޔާ މިންވަރަކަށްޓޯ ހެދުމުގެ ކުރިން، ދިވެހި ޓީޗަރުން ޖުމްލަވެސް ސަމާލު ކަރުދާސް ހެއްދުނެވެ. މި ދިރާސާއިން ހޯދުން ހޯދުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ޓީޗަރުންނަށްވެސް ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކާތް އެނގުނެވެ. މިގޮތުން، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެވިފައިވާ ޓީޗަރުންގެ 24 އިންސައްތަ ޓީޗަރުންނަށް، ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީޔާވާގޮތް މި ދިރާސާއިން ހާމަވެއެވެ.

ޓީޗަރުންގެ އިތުރުން ދަރިވަރުންވެސް މި ދިރާސާގައި ބައިވެރިވެފައި ވެއެވެ. ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންނަށްވެސް، ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީ ވެއެވެ. ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް، ދަރިވަރުންނަށް، އޯޑިއަންސަކީ ޔާ މިންވަރަކަށްޓޯ މި ހެދި ހުރިހާ އެނގުން ޖުމްލަގައި، ދިރާސާގައި ބައިވެރިވި ދަރިވަރުންގެ 44 އިންސައްތަ ދަރިވަރުންނަށް، ރައްދުވެރިޔާގެ ރައްދުންވާގޮތް އޯޑިއަންސަކީޔާވެފައިވެއެވެ.

މި ދިރާސާއަށް މަޢުލޫމާތު އެއްކުރުމަށްޓަކައި ކުރެވުނު އޯޕަން އެންޑް އިންޓަރވިއުތަކުންނެވެ، މި ދިރާސާއަށް ބޭނުންވާ މަޢުލޫމާތު ހޯދުނުކަން ޔަގީންކުރެވެއެވެ. މިގޮތުން، އިންޓަރވިއުގައި ބައިވެރިވި ފަރާތްތަކަކީ ދުވުން ޖުމުލަތަކުން، މި ބައިވެރިންގެ ތެރެއިން 18 އިސްލާމީ ބައިވެރިންނަށް، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގެ ދާއިރާއިން މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ.

ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި، މައިގަނޑު ދެ ސަބަބެއް ހުރި ކަން މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. އެއީ ޤާނޫނުގެ ސަބަބުންނާއި ދިވެހިބަސް ކިޔަވައިދޭ ޓީޗަރުންގެ ސަބަބުންނެވެ. މިގޮތުން، ޤާނޫނު ޤަވާޢިދުތަކާއި، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމާ ބެހޭ ގޮތުން ސިޔާސަތުތަކުގެ ސަބަބުން، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. އަދި އިއްޔާ، ޤާނޫނު ޤަވާޢިދުތަކާއި ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތާއި ގުޅިގެން ދިފާޢާ މިސާލުތަކުގެ ސަބަބުންނެވެ، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި މި ކުރުވުން ދިރާސާއިން ހަމަވެއެވެ. މިގޮތަށް އިތުރުން، ޤާނޫނު ޤަވާޢިދުތަކާއި، މިކަމާއި ގުޅިގެން ދިފާޢާ އިތުރު ތަފްސީލުތަކުގެ ސަބަބުންނެވެ، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި އެނގުނެވެ.

ޓީޗަރުންގެ ސަބަބުން، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު، ދަރިވަރުންނަށް ދިނުމުގައި މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. މިގޮތުން، ދަރިވަރުންނަށް، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ބަލަހައްޓާ، ޓީޗަރުންގެ ތަޖުރިބާ ދިނުމުގައި ދަރިވަރުންނަށް ދިނުމުގައި ސަބަބު ކަން މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. ޓީޗަރުންނަށް، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމުގައި، ޓީޗަރުންގެ ގުދުރަތު، އެއް ޓީޗަރަކަށް ކިޔަވައި ހުރިހާ މައުލޫމާތު އެހެން ޓީޗަރުންނާއި ހިއްސާކުރަނީ ކަމަށް މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ. އަދި މިއާއެކު، ޓީޗަރުން، ދިފާޢު ފުދޭގޮތަށް ތަމްރީނުތަކާއި، އަދި ޓީޗަރުން ކިޔަވައިދޭ މައުލޫމާތު ބޭނުންކުރުމުގެ ސަބަބުން، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު ދިނުމެވެ. މިއާއެކު، ޓީޗަރުންގެ ބައިވެރި ފުރުޞަތުގެ ސަބަބުން، ތައުލީމާއި ތަރުބިއްޔަތު، ދިނުމުގައި މި ދިރާސާއިން އެނގުނެވެ.

6.2 ރިކޯޑުކުރި ސަބަބު

މި ދިރާސާއަކީ ދިވެހިބަހުގެ އެކަށައަޅާފައިވާ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ކަމާ މިންވަރަކަށްތޯ އާއި އޮޅުންއަރަނީ ޔޭއްވެމޭ ގޮތުގައި ހޯދުމަށް ދިރާސާކޮށްލެވުނެވެ.

ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދުގައި ހިމެނޭ ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަމަކީ، މިހާރަށް ދިރާސާ ކުރެވިފައިވާ ބައެއް ނުނެވެ. މި ދިރާސާއިން، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފެނުނުގޮތުގައި، ޗާޕުކުރެވުނުނުވާއި ދަރިވަރުންނަށްވެސް އޮޅުންއަރާކަން މިވަނީ ދޭހަވެކުރިފައެވެ. ދިރާސާގައި ބައިވެރިވިއިރު އޮޅުންއަރާ މިންވަރުވެސް ހޯދުނެވެ. ހަމައެހެންމެ، އޮޅުންއަރަން ގެރިވެރިވާ ސަބަބުތަކެއްވެސް ފާޅު ހޯދިފައެވެ. އެއްނުވަތަވެސް، މީހީ އެނާ ޖަވާބު ކުރިއަރު ގެންގޮސްދެވިފާ ދިރާސާއެއް ނުނެވެ. ޖަވާބެއް، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން އޮޅުންއަރަނީ ޔާނާ މިންވަރަކަށްތޯ ހޯދުމަށް މިއަށްފުރެ ޖަވާބު ދިރާސާއެއް ކުރިޔާރުމެވެ.

ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން ފެނުނުގޮތުގައި ފަރުދުން ބަދަލުނުކުރި، އެކަމުގެ ހިޔާލުތަކާއި އެކަމުގެ ހިޔާލުތަކާއި ކުރިޔާރުމެވެ. ހަމައެހެންމެ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުންވާކަން، ފެނުނުގޮތުގައި ނުނިކުމުގެ ސަބަބުން، އެއްވެސް ކަހަލަ މަޢުލޫމާތެއް ދީފައިވާ ހާލަތުގައި، މަޢުލޫމާތު ދިރާސާކުރަން ޖެހޭ ބައެއް ހާލަތްތަކުގައި މަޢުލޫމާތު ދިނުމުގެ މަސައްކަތް ކުރިޔާރުމަށް ފުރުޞަތު ދޭންޖެހޭ ކުރިޔާރުމެވެ.

7. ރިފަރެންސް ލިސްޓު

1. ހަސަން ނިޒާމް. (2003). ދިވެހި ގަވާޢިދު 6 ދަރިވަރުންގެ ފޮތް. މާލެ: މިލިއަން ބުކްސް.

2. ޔޫސުފް ޙަބީބު ޢަބްދުﷲ ޢަބްދުﷲ. (1999). ދިވެހިބަހުގެ ބަސްމަގު. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު.

3. އިބްރާހީމް ޝިހާބު. (1355ހ). ސުއްލަމުލް އަދަބު. މާލެ: ރާއްޖެ ގައުމީ ލައިބްރަރީ.

4. މުޙައްމަދު ޙަމީދު. (1366ހ). ދިވެހިބަސް ދަރިވަރުންގެ ދަރުސްދިނުމާއި ހެއްލަންބަހި. މާލެ: ރާއްޖެ ގައުމީ ލައިބްރަރީ.

5. މުޙައްމަދު ޖަމީލް. (1969). ވިދާލުން 1. މާލެ: ނޮވެލްޓީ.

6. ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު. (2004). ދިވެހިބަހުގެ ގަވާއިދު 4، 3، 2، 1. މާލެ: ދިވެހިބަހާއި ތާރީޚަށް ޚިދުމަތްކުރާ ޤައުމީ މަރުކަޒު.

7. ޖަބީލް. ޑޮކްޓަރސް ނިޒާމް. (2003). ސޯޝިއަލް ރިސަރޗް މެތަޑްސް (5). ޔޫ.އެސް.އޭ: ޕްރިސަން އެޖުކޭޝަން.

9. ޖޯން ޖަބީލް. ކެރޮސްވެލް. (2003). ރިސާރޗް ޑިޒައިން ކޮލިޓޭޓިވް ކުއަންޓިޓޭޓިވް އެންޑް މިކްސްޑް މެތަޑްސް އެޕްރޯޗަސް (2). ޔޫ.އެސް.އޭ: ސޭޖް ޕަބްލިކޭޝަން އިން ކޯޕަރޭޓެޑް.

10. ޖޭކް އާރް، ފްރެންކަލް، ނޯމަން އީވަލަން. (1996). ހައު ޓު ޑިޒައިން އެންޑް އިވެލުއޭޓް ރިސަރޗް އިން އެޖުކޭޝަން (3). ޔުނައިޓެޑް ސްޓޭޓް އޮފް އެމެރިކާ: (ޕީ.ނ).

11. ޖޯޖް ޖޭ. ޖިޓާ. (1979). މިކްސިންގ ކުއަންޓިޓޭޓިވް އެންޑް ކޮލިޓޭޓިވް މެތަޑްސް: ޓްރައިއަންގިއުލޭޝަން އިން އެކްޝަން އެޑްމިނިސްޓްރޭޓިވް ސައިންސް ކުއާޓަރލީ. ކޯނެލް ޔުނިވަރސިޓީ.

12. ޖޯން މޮރިސަން (2008). ޓްރާންސިޓިވް އެންޑް އިންޓްރާންސިޓިވް ވަރބްސް. ނެގީ ސެޕްޓެމްބަރ 7، 2012، http://www·k12reader·com/transitive-and-intransitive-verbs/ ން

13. ޝަރީ (2008). ޓްރާންސިޓިވް އެންޑް އިންޓްރާންސިޓިވް ވަރބްސް. ނެގީ ސެޕްޓެމްބަރ 7، 2012 http://languageandgrammar·com/2008/10/24/transitive-and-intransitive-verbs/ ން

ޖަދުވަލުތައް

ޖަދުވަލު 1: ކްލޯޒްޑް އެންޑެޑް ސުވާލު ކަރުދާސް

بسم الله الرحمن الرحيم

މި ސަރވޭއަކީ، ދިވެހިބަހުގެ ޑިގްރީކޯސްގައި ހަދަންޖެހޭ އެޕްލައިޑް ރިސާރޗް ކޯސްވަރކަށް ބޭނުންވާ ބައެއް މަޢުލޫމާތު ހޯދުމަށްޓަކައި ކުރެވޭ ސަރވޭ އެކެވެ. މި ރިސާރޗުގައި އަޑުގަނޑު ބަލައިލާނީ، ރައްދުވާކަމާއި ރައްދުނުވާކަން ފާހަގަކޮށް ދެނެގަތުމުގައި، އަޑުއަހަމުން ޔާ މިންވަރުކަށަވަރުކުރާނީއާއި އަޑުއަހަމުން ޔެއްވެގެންދިޔައީ. އެހެންކަމުން، ހުރިހާ ބޭފުޅުންވެސް ތަރުޖީހުކުރައްވާނީ މި ފޯމު ފުރުއްވައިދެއްވުން އެދެމެވެ.

ތިރީގައިވާ ޖުމުލަތަކުގެ ރަނގަޅު ޖަވާބު ފާހަގަ ކުރައްވާށެވެ.

1. ގެރީގެ ގާތަށް ސައިލި ދިޔައެވެ.

ހ. ރައްދުވާ ( )

ށ. ރައްދުނުވާ ( )

2. ނިމާ އަނދުން ތަރުވިއެވެ.

ހ. ރައްދުވާ ( )

ށ. ރައްދުނުވާ ( )

3. ނިމާ ދޮރިއްޔާ ޖޯވިއެވެ.

ހ. ރައްދުވާ ( )

ށ. ރައްދުނުވާ ( )

4. އާދަގެ ނިކަމެތި ދޮންބަފާއި ދެމެދުގައި އާދަގެ ހިތުގައި ހަމްދަރުދީ އުފެދެނީ.

ހ. ޞައްޙުވޭ ( )

ށ. ޞައްޙުނުވޭ ( )

5. މިމަސައްކަތުގެ ފުރިހަމަކަން އިސްކޫލުތަކުން މިންވަރު އިސްލާހުވެގެންދިޔައެވެ.

ހ. ޞައްޙުވޭ ( )

ށ. ޞައްޙުނުވޭ ( )

6. އަލުގަނޑު މި ދުނިޔޭގެ އަމިއްލަކަން ފެށީ މީގެ ފަސްހާސް އަހަރު ކުރިންނެވެ.

ހ. ޞައްޙުވޭ ( )

ށ. ޞައްޙުނުވޭ ( )

7. ދަތުރުފަތުރުކުރުމުގައި މަގުމަތީގައި އުޅަނދުފަހަރު އެއް ފަރުވާތެރިވުމުގައި ރައްކާތެރިކަން ފުދެއެވެ.

ހ. ޞައްޙުވޭ ( )

ށ. ޞައްޙުނުވޭ ( )

8. އަހަރެން ދަރިވަރުންނަށް ވާހަކައެއްގައި ތާރީޚުގަން މަސައްކަތްކުރިމެވެ.

ހ. ޞައްޙުވޭ ( )

ށ. ޞައްޙުނުވޭ ( )

9. އަލިފާނު ފެނިގަތީ އެންމެ ބޮޑަށް އަސަރުކުރަނީ މާލޭ ޒަމާނާއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

10. ބޮޑު ހުސްތަނެއް ހުރިވަނީ ފަތިހުގެ އަނދު ފަހު ހާ ގޮވާ އަޑު އިވެއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

11. އަނގަ އިސް ދޮވެސްދުވި ބަރަކަތް އަތުންފާހަގަކުރި ވަރުއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

12. ދޯނިކަލަކަ ފިރިހާގެ ގައިގައި ބައްދަލުވުމަކުން ކޮށް ފަރަލިފިއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

13. އިރުދަށުގައި ހުރި ވިލާތަށް ރަތްކުލައި ބޯން ކަޅުވައި ވައި އަތުވެއްޖެއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

14. ކާސިމް މާލަހުގައި އަތްއަޅަމުން ކުރައްވި ނަގާބެހިއެވެ.

ހ. ރަށްދުވޭ ( )

ށ. ރަށްދުނުވޭ ( )

15. ކުޅޭ އުނބަރި އަދި ނާރިވް ކައިރިއަށްވެ.

ހ. ރަށްދުވޭ ( )

ށ. ރަށްދުނުވޭ ( )

16. ނާރިވްގެ ހިތްގައި ކުއްލި ރިހުމެއް އުޅުދުނެވެ.

ހ. ރަށްދުވޭ ( )

ށ. ރަށްދުނުވޭ ( )

17. ކުއްލިއަކަށް ހާމިދާ ބަނދުގައި އަތްއުޅިއެވެ.

ހ. ރަށްދުވޭ ( )

ށ. ރަށްދުނުވޭ ( )

18. ދޫހިފެރައިހުރި އީޝާޒު ފިހާރައިން ނިކުތެވެ.

ހ. ރަށްދުވޭ ( )

ށ. ރަށްދުނުވޭ ( )

19. ހޯބާ ހިނގި މިހާރު މޫސާފުޅުބައްވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

20. ހާމިދު ޖަހައްސާލީ އުނދޮލީގައެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

21. ނާޖު ގެރިލީ ދުރަށެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

22. ދޮންކަލަނަ ލިބާހުން ދަރު މޮޅާލިއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

23. އަންހެންކުއްޖާ އަހަންނަށް ދައްކާލީ މަޖުނޫނުލައިގެ ސޮފާއެކެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

24. އަހަރެން ފެނު ބޯއްލިމެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

25. އޭނާ ހުއްޓިއްޖެއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

26. ފާހާނާގެ ދޮރު ހުރީ ކުޑަކޮށް ހުޅުވިފައެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

27. އަހަންނަށް އުމަރު ބައްޕަގެ ތެރެއިންނުވެސް ރަނގަޅު ހޯދާލިއްޖެއެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

28. އޮފީހު ފުނޑުވާލަން އަލީގެ ދުރުގައި ފުރަހަދުނެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

29. ނިދިފައި އިރުކޮޅެއްވަމަށްފަހު އަސްލަމަށް ހޫނުވިއްޖެއެވެ.

ހ. ކައްދުވޭ ( )

ށ. ކައްދުނުވޭ ( )

30. ކުރިއަށް ހިނގަމުންދާ އިޖުތިމާޢީ ނިޒާމުގެ ފިކުރު ދެނެގަނެވޭ.

ހ. ކައްދުވޭ ( )

ށ. ކައްދުނުވޭ ( )

31. އަންހެނުންގެ އަޚުލާޤު ވަރަށް ރަނގަޅު ބަލައިގަނެވޭ.

ހ. ކައްދުވޭ ( )

ށ. ކައްދުނުވޭ ( )

32. އަހަރެން އަމާނާތްތެރި ބާރުގެ ފިކުރުތައް.

ހ. ކައްދުވޭ ( )

ށ. ކައްދުނުވޭ ( )

33. އެއާ ހުރި ފުރުޞަތުގައި ހަމަޖެހިފައި ސާދާ އުޅެމުންދެވޭ.

ހ. ކައްދުވޭ ( )

ށ. ކައްދުނުވޭ ( )

34. ދޮރުގެ ބަރާބަރު ވަރުގަދަ އަންނަނިވި ފުރުޞަތު މުއާމަލާތް.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

35. އަހަންނަށް ހުރެވުނީ ހުއްޓިފައެވެ.

ހ. ރައްދުވޭ ( )

ށ. ރައްދުނުވޭ ( )

ތިޔަދެއްވި އެއްބާރުލެއްވުމަށް ވަރަށް ބޮޑަށް ޝުކުރިއްޔާ!

ޢަދުވަލު 2: އިންޓަރވިއު ކުރުވުން އޮޅުން އަންގާ ސުވާލުތައް

1. ރައްދުވާކަމުގެ ރައްދު ނުވާކަން ޓޫލްނުއަރަނީ ކީއްވެ ހެއްދެވެ؟
2. 'ހަސަން ފެންވަރައިދީ' މިޖުމުލަ ރައްދުވާނީ؟ ސަބަބަކީ ކޮބާ؟
3. 'އިބްރާހީމް ހިނގައްޖެ' އާ ބުނުމުން ރައްދުވާނީ؟ ސަބަބަކީ ކޮބާ؟
4. 'ހަސަން ބަސްބުކެޓް ކަނޑައިދީ' މިހެން ބުނުމުން ރައްދުވާނީ؟ ސަބަބަކީ ކޮބާ؟
5. "ގޮހެގައި ހުރި އަނބުރައް ދަންފޮއްޖެ" މިޖުމުލަ ރައްދުވާނީ؟ ސަބަބަކީ ކޮބާ؟